

ELŐFIZETESI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égősz évre	18 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Égősz évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Égősz évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
három utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kárisok visszaadása
vagy megfizetése nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Minden szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 15

A gyermekórház megnyitása.

A statisztika szomorú adatokat mutat a gyermek-halandóságról. Évenként ezer és ezer szegény gyermek pusztul el a különféle betegségekben. Ezeknek a szegény apróságoknak nagy részét meg lehetne menteni kellő gondozással és ápolással.

A városokban, a hol kedvezőbbek a viszonyok, könnyebben hozzáférhető baj esetén a segítőkész s kevesebb az indolencia az orvosok iránt, a gyermek-halandóság aránylag kevesebb; a fertőző betegségek terjedése jobban meg van béművelve.

Egy bajjal azonban egyformán nehéz megküzdeni a városokban és a községekben egyaránt s ez a szegénység. Napról-napra láthatjuk, hogy a szegény néposztálynál aránylag sokkal több gyermek pusztul el, mint a vagyoniilag rendezettebb társadalmi osztálynál. A megélhetés gondjai elvonják a szülők kellő felügyeletét; a rossz táplálkozás és silány ruházat folytán gyengébb szervezet nem bír olyan ellenállással a különféle kórokkal szemben.

Az állam, a hatóságok, jótékony és emberbaráti intézmények, a társadalom áldozatkész gondoskodásával törekednek a zsenge élet megmentésére, a gyermek-halandóság apasztására s bár évről-évre észrevehető ezen nemes törekvésnek áldásos eredménye, még mindig rengeteg apró új sirhant jelzi évenként a zsenge élet pusztulását.

A szeretet kufforrása minden nemes, emberbaráti indulatnak. A hol szeretet fakad, nyomában kél az áldás.

Az önzetlen szeretetből fakadt jótékonyagnak zajtalan, de lényegében magasztos ünnepe lesz ma Nagyváradon.

Egy nemesszívű férfiú áldott lelkének intencziója vált valóvá. A boldogemlékü Sztaroveszky Imre hagyatékából létesített gyermekórházat ma nyitja meg a város polgármestere. Szerény ünnep lesz, de jelentőségében és fontosságában messze kiható a város közegészségügyére.

Az áldott emlékü férfiú évtizedekkel ezelőtt felismerte egy ily intézmény nagy szükségét s míg ő maga szerény visszavonultságban élt, egy nagy vagyont hagyományozott a szegény beteg gyermekek ápolására. A 144,000 koronás alapot

azóta egyesek jótékony gondoskodása több mint 200,000 koronára növelte ki, a miből a »Nagyváradvárosi Sztaroveszky alapítványi gyermekórház«-at létesítették.

Az új közegészségi intézménynél a beteg gyermekek gondos ápolást, szenvedésükben enyhítő vigaszt találnak s ezek és ezek hálával emlékeznek meg majdan néhai Sztaroveszky Imre nagy szívéért.

A gyermekórház szervezésénél az igazgató-főorvos fáradhatlan buzgalmat fejtett ki. Az ő gondosságának eredménye az a másik nagyfontosságú intézmény, a mely a kórházzal kapcsolatos lesz: az ambuláns beteg gyermekek orvosi ellátása. Ennek már régen érezzük a hiányát s érezni fogja bizonyára fennállásának áldását éppen az a szegényebb osztály, amelynek beteg gyermekei eddig alig részesültek gyógykezelésben.

Összegyűlnek ma az új kórház falai között városunk vezető férfiai, a közegészségügy-munkásai, s a jótékonyág iránt fogékony szívűek serege.

Az elhangzó beszédek behatása alatt elismeréssel, hálás gondolattal adóznak a hagyományozó emlékének, aki nagy alapítványával tettekben mutatta ki önzetlen emberszeretetét, s akinek neve nemcsak az intézet homlokán diszeleg aranybetűkkel, hanem a szívekbe is be van vésvé kitörülhetetlenül.

Sztaroveszky Imre élete.

A néhai Sztaroveszky Imre gyermekórház megnyitása alkalmából érdemesnek tartjuk, hogy röviden megemlékezzünk a nemes szívű jótékony emberbarát életéről.

Néhai Sztaroveszky Imre édes atyja a biharmegyei közpórház igazgató főorvosa volt s nagy gondot fordított fia nevelésére, aki a középiskolákat a nagyváradai kath. főgimnáziumban végezte.

A jogi tudományokat a budapesti egyetemen hallgatta, majd 1855-ben a katonai pályára lépett. A Vilmos huszárezredben szolgált mint hadnagy, majd főhadnagy, Galiciában, Klagenfurtban stb. B. Edelsheim-Gynlai ezredes szárnysegéde volt hosszabb ideig. Résztvett a magentai és solferinói ütközetekben.

A család birtokában levő hatalmas képen mint ifjú huszártiszt van megörökítve nyolcz társával, akik közül Lipovniczky Sándor is ott van.

Anyja óhajára és kérésére azonban elhagyta a szép jövővel biztató katonai pályát s

1866-ban ha ajótt Nagyváradra és átvette birtokait. Hosszabb ideig Pelbárthidán gazdálkodott, majd beköltözött Nagyváradra s itt élt csendes visszavonultságban.

1887. év május 15-én halt meg, 51 éves korában. Végrendelétében a pelbárthidai és kotyikleti birtokait, a testvéreinek biztosított haszonélvezet mellett egy Nagyváradon létesített szegény gyermekórház felállítására hagyta, atyja emléke iránti kegyeletből.

Nagyvárad városa a haszonélvezetet élvező örökösrel egyezsége lépett s megfelelő évráradék biztosítása mellett, a hagyaték birtoklásába jutott s ekként lehetővé vált, hogy még a haszonélvező életében létesíthessék az áldásos intézményt.

Az alapítvány gyarapítói.

A jótékony férfiú áldozatkészége követőkre talált. Hosszabb-rövidebb időközökben a következők járultak nagyobb összeggel az alapítvány növeléséhez:

- Néh. Dr. Mayer Agost 1000 korona.
- Néh. Csomák Emánuel 1000 korona.
- Biharmegyei orvos és gyógyszerész-egylet 200 korona.
- Néh. Báró Döry József 1000 korona.
- Nagyvárad »Kömlo« és Bazar kerekasztal társaság 300 korona.
- Vinkler József püspök 2000 korona.
- Schiffner Ede kanonok 1000 korona.
- Nagyvárad takarékpénztár összesen 3200 korona.
- Báró Königsvarter Herman és neje összesen 2000 korona.
- Néh. Winterhalter Antal banonok 500 korona.
- Nagyvárad gazdasági és iparbank összesen 335 korona.
- Andrássy János kanonok 200 korona.
- Özv. Berkovics Zsigmondné 200 korona.
- Id. Rimanóczy Kálmán 600 korona.
- Br. Luzsenszky Lenke és Etelka 200 korona.
- Dr. Hoványi Ferencz gyűjtése 500 korona
- alapítv. 2000 k., összesen 2500 korona.
- Polgári takarékpénztár összesen 200 korona.
- Biharmegye kereskedelmi bank 200 korona.
- Léderer és Kálmán r. t. 1000 korona.
- A gyermekórház-alap javára rendezett bál és gyűjtésből 1898. évben befolyt 8416 kor. 66 fillér.
- Néhai Deutsch Ferencz gyermekei 200 korona.
- Néhai özv. Kálmán Ferenczné örökösei 200 korona.
- Özv. Stern Mártonné 400 korona.

Ezekhez hozzáadva a Sztaroveszky Imre 144,393 korona 68 fillér hagyományát, a kórházalap vagyona jelenleg mintegy 206.000 korona.

A megnyitó ünnepély.

Ma, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a gyermekórház ünnepélyes megnyitása.

A polgármester meghívókat bocsátott ki az előkelőségek részére, azonkívül az érdeklődő közönséget is szívesen látják az ünnepélyen.

A megnyitási ünnepély lefolyása a következő lesz:

Tisztelettel értesítjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, miszerint a téli idényre, női-, férfi- és gyermek, carlsbadi és budapesti legjobbnak elősmert kézimunka készítésű **CZIPÓINK** a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig, minden igénynek megfelelőleg, meglepő nagy választékban megérkeztek. — Továbbá téli bélelt czipók, valamint vadász-czipók és CSIZMAK, galoschnik, hócipők.

Kemény és puha fekete finom **KALAPOK** a Főtisztelendő Klérus részére; valamint **PICHLER-féle plüsch- és loden-kalapok, sapkák, Jäger- és Merinó-ingek, alsó nadrágok, kötött és bélelt bőrkecstyők, harisnyák, lábszárvédők, gamáslik.**

BÁLI INGEK, NYAKKENDŐK, CLAQUEOK, CYLINDEREK és LACK-CZIPÓK.

Egyedüli keresztény üzlet Nagyváradon és a megyében, hol ilyenmü cikkek legnagyobb választékban és lelküismeretes olcsó árban beszerezhetők. — Teljes tisztelettel

TELEFON: 76.

FÁBRY TESTVÉREK nagy áruháza NAGYVÁRADON, Fő-utca.

TELEFON: 76.

1. Polgármester megnyitó beszéde.
 2. Dr. Schiff Ernő igazgató-főorvosnak a kórház történetére vonatkozó felolvasása.
 3. Dr. Baróthy Akos tiszti főorvos üdvözlő beszéde.
 4. Polgármester az ünnepélyt berekeszti.
 5. A kórház helyiségeinek megtekintése.
- Délben bankett lesz Karner Gyula Rimánóczy-vendéglőjében, a melyre még várhatóak jegyek 5 koronával, dr. Baróthy Akos városi főorvosnál.

A kórház ügyeinek vezetése dr. Schiff Ernő igazgató-főorvos kezeiben lesz. Ezenkívül beosztott orvosok látják el a betegeket orvosi segítségnyel. A gondnoki teendők ellátására ideiglenesen Szűts Géza tb. főszámvevőt nevezte ki a polgármester.

A polgármester hirdménye.

A megnyitásra és a közönség tájékozására Rimler Károly polgármester a következő hirdményt bocsátotta ki:

A Nagyvárad városi kezelési és felügyeleti alatt álló Szarvaszky alapítványi gyermekkórház a folyó évi november hó 16-án tartandó megvitása után át lesz adva rendeltetésének.

A 20 ágyra berendezett gyermekkórház foglalkozik minden 10 éven alóli beteg gyermeket (a hevenyfertőző bajokban — kanyaró, vörheny, ronszó toroklob, himlő — szenvedőket kivéve) felekezeti különbség nélkül. Vagyontalanok beteg gyermekei, tekintettel a kórház nyilvános jellegére, az országos betegápolási alap terhére lesznek ápolva. Bejáró szegény beteg gyermekek részére naponta délután 3—4-ig az intézet igazgató-főorvosa tart ingyenes rendelést.

Fekvő betegek reggel 8—9 óra, délután 4—5 óra között vétetnek fel az intézet igazgató-főorvosa által.

Erről a város közönségét értesitem.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi november hó 12-én.

Rimler Károly,
polgármester,
mint az ig. vál. elnöke.

Kaas Ivor báró képviselőjelölt.

Orómmal értesülünk róla, hogy Kaas Ivor báró, a magyar hírlapírásnak ez a régi kiváló harcosa képviselőjelöltnek lép fel a Kubinyi György halálával megüresedett illavai kerület-

ben. Kaas Ivor báró protestáns létére néppárti programmal lép fel a néppárt, mely a kerületben igen erős, teljes erővel támogatja. Holnap indul Kaas Ivor a kerületbe s utjában állandóan kíséri a néppárti képviselőknek egész csapatja. Ellene a szabadelpárt előbb Wickenburg Márk gróf államtitkár akarta felléptetni, de az államtitkár ur csak egészen biztos kerületben akar fellépni. A szabadelpárt jelöltje valószínűleg Sipeky Sándor volt képviselő lesz.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 15.

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

Elnök bejelenti, hogy a király szentesítette a népfőnök felszereléséről szóló törvényt, majd felolvastatta az összeférhetlenségi bizottságok Popovics Vazul ügyében hozott határozatát, mely nem látja összeférhetlenségi eset fennfőrgását. Bemutatja még az elnök Hajdúvármegye fölrátát a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés megváltoztatása iránt.

Szell Kálmán miniszterelnök bejelenti, hogy a Torontálmegyei Szilasi pusztai a temesmegyei Szent-Mihály községbe való bekebelezését kéri.

A Ház a jelentést a közigazgatási bizottsághoz utasítja.

Ezután a napirend következett, az indemnitati folytatolagos tárgyalása.

Belényes követe.

Bartha Ferencz: Meguehezedett az idők járása felettünk. Ezt mondta egy volt államférfi, szóló és ezzel kezdi beszédét. Százerek szökölködnek ebben az országban. Kérésükkel, könyörgésükkel idejönnek, de meghallgatásra nem találunk. Hány kérvény érkezik a Ház elé? Es mi történik a kérvényekkel? A Ház irattárba helyezik azokat. 1867-ben egy közös marsrutát kapott a nemzet, megkötötték kezét lábát. Nem karddal győzték le, hanem álnok ígéretekkel. (Ugy van! a szélsőbalon.) Bécsben nem is keli parancsolni, mert ez a nemzet egyszerű óhajtsára is meghajlik előtte. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Madarász József: Elég szegény.

Bartha: Szolgává tették ezt a nemzetet. Czudar dolognak tartja, hogy ebben az országban idegen emberek idegen nyelven vezénylik a magyart. Nincs a világon nemzet, amely

önvédelmét idegen kezekbe tette volna le. Ez a hadsereg nem érez a magyarral.

Gabányi: Nem ám!

Bartha: Változtatni kell ezeken az állapoton a nemzet biztonsága és önállósága érdekében. Szóló nem merné magát erre a hadseregre bízni, amely idegen és gyűlöli a magyart. Ezután a költségvetésre tér át. Az abban kimutatott felesleg tulajdonképpen seholsincs. Az adózási viszonyok szörnyűek ez országban. Annnyira, hogy az adószedő közegek állá dó harcban vannak a néppel. Vér áránt mutatják ki a költségvetésben a többletet. (Ugy van! a szélsőbalon.) Hosszu évek óta vár a nép az adóreformokra. S adóreform helyett, adóemelésben van részük. Tiltakozik az ellen, hogy a nemzetnek vállaira újabb terhet rakjanak. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Pedig ezt akarják. Így emelik az ujonczlétszámot az udvartartás költségeit. Aláírja, hogy a király Európa első gavalitérja.

Madarász József: Tapasztaljuk.

Bartha: De a kormány büne, hogy a király nem ismeri az ország viszonyait, helyzetét. (Ugy van! a szélsőbalon.) A tanítóknak kellene emelni a fizetésüket és orvosolni azt a sok bajt, amely az országban van. Az indemnitit nem fogadja el.

A méhek természetrajza.

Rátkay László: Kijelelti előre, hogy az indemnitit nem szavazza meg. (Helyeslés a szélsőbalon.) Attér a gazdasági kérdésekre. A törvény azt mondja, hogy az állapotot fenntartjuk, ha a viszonyosság fenntartatik! De hát ki tartja fenn odaát a viszonyosságot, alkotmányosan nem, csak a császári akarat. Ez a törvény tehát turpis causa. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ha nincs autonóm vámtarifánk, minő alapon kezdjük meg az egyezséget. Azt nem lehet automaticce meghosszabbítani! Dehát hagyjuk az egész vámtarifa törvényt, mert nálunk a törvények csak papíron vannak. A szentesített törvényeknél nagyobb dolgot keres, az adott szót. A miniszterelnök és földművelésügyi miniszter szavakat adtak rá, hogy a Szerbiával kötött szerződések meghosszabbítanak? Kérde, megtörtént-e ez? Attérva az önálló vámtarifa területre, kérde, hogy a szabadelpárt nagyrésze, amely a választásoknál híve volt az önálló vámtarifa területnek, miért nem követeli azt most a parlamentben, miért hallgatnak, a néppárt is?

Förster Ottó: Kérem, kérem, tisztelet a kivételnek. En híve vagyok. (Eljenzés a szélsőbalon.)

Rátkay: Az önálló vámtarifa területet követelni kell mindenkinek, mert ettől függ a nemzet sorsa. (Ugy van! a szélsőbalon.) A praktikumot

A „TISZÁNTUL” TÁRGYÁJA.

A kis ember tragédiája.

Irtá: Pakots József.

Már két hete, hogy a sarki sajtakereskedő, állandóan megnyit arczczal jüttek ki az emberek. Winkler Adám ott gubbasztott a papírus mögött és szomoran számolgatta a bevételét. Mióta Mária, az asszony, Herkulesfürdőn mulatott, nagyon rosszul ment az üzlet.

Forró nyári délutánokon, amikor az emberek sietve menekültek a zöldbe, a Winkler Adám sajtakereskedése tele volt vevőkkel. Jobbára férfinepség látogatta és nyilván a bolt-helyiség hűvös levegője is marasztalta az embereket. Ambár a sajtók nyers, nedves szaga száma kellemetlen volt.

Diákemberek, kishivatalnokok, a közeli gőzmalom tisztviselői voltak a rendes látogatók, akik napjában négyszer is vásároltak sajtot és úgy látszott, mintha csupa sajtjal élének.

Megesett néha, hogy olyan emberek, akiknek kora reggel még halvány sej elmük sem volt arról, hogy aznap éltrendjükben a sajt is szerepelni fog, estig már többször is beboltoltak a Winkler Adám boltjába sajtvásárlási szándékból. Csak úgy csalogatta ez a bolt az embereket.

Jóllehet ennek az oka is inkább Mária asszony volt. A pulpitus mögött ugyanis ott csillogott Mária asszony szépségese, üdös, mint egy nagy, pompás róza. A fogsora vakított, a piros szája nevetett, a fekete, karbunkulus szeme mosolygott.

Csupa napsugár is volt a hűvös, homályos sajtakereskedés. A Mária asszony szeméből rebent elő az és megperzselte mindenek zivét. Innen hát, hogy ugy özlöltek a Winkler Adám boltjába az emberek, hogy ugy látszott, mintha az egész utca, sőt az egész városnegyed sajtjal élne.

Három héttel előbb mondta aztán Mária asszony Winkler Adámnak egy alkalommal, hogy:

— Adi lelkem, szeretnék Herkulesfürdőre menni.

Winkler Adám csak bólogatott a fejével. Sohase szokott ellentmondani az ő szépséges asszonyának és most is éppen csak hogy azt kérdezte:

— Aztán miért éppen Herkulesre Mária édes?

Furcsa kérdés volt. Hát nem mindegy az, akár Herkules, akár más. Mária asszony kötődött:

— Csak azért, mert olvastam a kurlistát. Eppen bele akartam csomagolni ementálim, a mikor láttam, hogy mennyi a vendég most ottan.

Winkler Adám beleenyugodott így is. És Mária asszony egy hét múltán már repült,

szánuidott a vonat szárnyain és három nappal később Winkler Adám már levelet is kapott Herkulesről.

Két hete, hogy ez történt. Winkler Adám nagyon boldogtalan volt ez idő alatt. Részben, mert estéként igen üresnek találta odaát a harmadik emeleti lakását, részben, mert a bolt-helyiségből is nagyon hiányzott az asszony.

A diákok, kishivatalnokok, malomtisztviselők, a rendes látogatók lassanként kimaradoztak, s a pénzesfiók alján az esti l-számolásnál napról-napra kevesebb pénz olvasott össze Winkler Adám.

De nem irt erről az asszonynak. Minek keserítse el, hadd mulasson jól. Pedig szükség lett volna pénzre. Már az asszony érdekében is. Ujpesten most épült a házuk, csinos, emeletes ház, nagy csillogó tükörablakkal, vezetékekkel. Egészen moderan. Ez elnyelt minden pénzt. Pedig az asszonynak is kell pénz. A fürdőzés drága mulatság. Igaz, hogy megérdemli a jóságos, áldott teremtet, hiszen neki köszönheti minden szerencsáját. De mégis. A pénz nehezen jön és könnyen megy.

Winkler Adám elkecseregett. Számolgotott tervvellett és azt hitte, hogy a számolgotások kedvezőtlen eredménye bánja. Pedig ugy volt, hogy az asszony hiányzott nagyon.

A hetek egymásután teltek. Négy, öt, hat hét gyorsan tovaröpült és Winkler Adám a süvü kérdés-ködésekre már alig gőzte a feleletet:

illetéleg felhívja a pártok vezetőit, jöjjenek és nyilatkozzanak Mondják el bátran hogyan történt az. A volt nemzeti párt vezetője is adja meg a kellő felvilágosítást. Ez nem bizalmas dolog, ez élet-halálharcz. (Ugy van! a szélsőbalon.) Van nekünk egy neves emberünk: a külügyünk. (Ugy van! a szélsőbalon.) Nem akar messze távozni, hisz mindenki tudja, hogy a külföldön semmi tekintélyünk nincs, hanem nézzünk szét az ország viszonyosságában. Szerbiával a legrosszabb viszonyban vagyunk. Megvádolja a horvát minisztert, horvát bánt, horvát képviselőket és a miniszterelnököt, nem tudják mire aspirálnak a horvátok? Nagy-Horvátország ideáljára. Utálatosok kelti az olyanok talpára, akik nem képesek erről tudomást szerezni és kellőképp orvosolni ezt a dolgot. (Ugy van! a szélsőbalon.) Attér a magyar udvartársra. Miért emeljük mi az udvartartást? Hát létezik az? Van? Hol van? Sehol sincs. Ha egy szegény asszony egy darabocskát lát lop el kincstári erdőből, a király nevében büntetik meg, hat a kormányt kinek a nevében kellene megbüntetni, amikor a szegény nemzetnek zsebeiből milliókat akarnak ellopni? (Zajos helyeslés a szélsőbalon. Felkiáltások: A nemzet nevében!) Ebben az irányban mindenképpen ellenállani kell. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) De nem akar tovább foglalkozni az udvartartás kérdésével, ez alapon a királylyal soha egy szót nem lesznek. Attér a hadsereg kérdésére. Sajnálja, hogy Fejérvári miniszter nincs jelen, mert kérdezett volna tőle egyet mást, mivel azt hallotta, hogy az egész közjog a kis újjában van.

Lengyel Zoltán: Azért nincs a fejében semmi. (Derűtlenség.)

Rátkay: Megkérdezném a minisztert, ösmeri-e a méhek természetrajzát? Nagyon érdekes kis állatok ezek. Lajalások. Vannak közöttük ugynevezett herék, akik valóságos titkos tanácsosai a méhkirálynőnek. Követik őt az utazásaikon a sejourokon. De ez csak addig tart, amíg méz van a kasban. Ha elfogyott a méz, amely nálunk pénzt jelent, akkor megölik és kiszórják a titkos tanácsosokat a kas elé. (Zajos teiszés a szélsőbalon.) Oroszországban vannak az utak mentén oszlopok, amelyek előtt a nép áhitattal hajt térdeket és rebegi: A nagy, a hatalmas császár. Ilyen oszlopok eddig csak a határszélen voltak és a miniszterek hajoltak meg előttük, mondván: A nagy, a hatalmas császár. De most ezt az oszlopot be akarják hozni ide a parlamentbe. Nos hát nem fogják. Minden erőnkkel tiltakozunk ellene.

Ot percz szünet.

A horvátok nyilatkoznak.

Szünet után:

— Jön, jön már az édes, csak még egy kicsit mulat — mondta fáradhatatlanul a vendégeknek, akik néha benéztek a boltjába.

Maga is nagyon öhajította, hogy már megjőjön. Itt is Herkules-fürdőre, hogy tető alatt az újpesti ház, a belső berendezés munkálatai is erősen folynak. A levél végén pedig féltékeny megemlítette, hogy szeretné, ha hazajönné az asszony, mert üres nőkülé minden.

Erre a levélre nem jött válasz. Winkler Adám megrémült. Nyilván haragszik az áldott teremtes, hogy nem küldött számára pénzt. Hamarosan pénzügyi ványt vett elő és száz forintot tett postára. A száz forint harmadnapra visszaérkezett. Kis fehér czédula volt ráragasztva, amelyen zöld nyomással rajt ékeskedett ez a rövid szó: Elutazott.

Winkler Adám vonatra ült erre. A bolt-helyiség vasajtájára nagy fehér papírt ragasztott és ráírta: Csafádi eset miatt zárva. Herkules-fürdő Winkler Adám tudakozódott a felesége után. Megerősítették azt, amiről a pénzügyi vány már értesítette. Az asszony elutazott.

— Nem is egyedül — mondták a hotelben — hanem a rokonával, azzal a nagy darab fekete romániával aki csak úgy szórta az aranyat. A bojár Romániába vitte.

Winkler Adám fáradtan érkezett vissza Budapestre. A fehér czédulát levette a vasajtóról és beült a pulpitus mögé. Reggeltől napig így gubbasztott ünnödvé és magy elé

Csek Ervin horvát miniszter szólalt fel, hogy Rátkayval szemben igazolja magát. Igaz, hogy halogatagon ül a miniszteri székekben, mert csak horvát kérdésekre van joga beleavatkozni, de visszautasítja azt az állítást, mintha ő nem ápolná szeretettel a Magyarország és Horvátország közti kapcsolatot. Ami a horvát képviselőket illeti, majd megfellelnek ők magukért. (Helyeslés.)

Pejacsevics Tivadar horvát képviselő a maga és társai nevében kijelenti, hogy hazafiás álláspontjukat soha meg nem tagadták, ragaszkodnak Magyarországhoz, a kormány politikáját helyeslik, indemint megzavazzák.

Ezután folytatták az indemintás tárgyalását.

Politikai jegyzetek.

A csongrádi kerületet erre az országgyűlési ciklusra megfosztotta a ház képviselőküldési jogától. Ez igen szép dolog és azt mutatja, hogy a képviselőház nem érti a tréfát. A kuriai biráskodás vas kézzel nyul bele a vesztegetések méhkasába. De a háttérre mégis pikáns izü ennek a szavazásnak. A bizottság tudvalevőleg úgy határozott, hogy *nem függeszti fel* a kerület jogát. Ekkor a kormánypárton agitálni kezdtek néhányan:

— Fel kell függeszteni! Példát kell statuálni!

Az ellenzék elkapta a jelszót s a függesztés megtörtént.

Csakhamar kiszivárgott, hogy a kik a jobb oldalon legjobban agitáltak a függesztés mellett, azok a régi Bánffy-gárda intimusai voltak és azért agitáltak, mert tudták, hogy *Polónyi Géza akar Csongrádon fellépni*. Meg is lett volna talán, ha a manőver nem sikerül.

De talán a Kossuth-pártiak is szándékosan rendezték így a dolgot? Polónyi még mindig veres posztó előttük.

* * *

A szabadelvű-pártban híresek a *szerdai vacsorák*. Ezek a vacsorák a Bristolban vannak s tömött sorokban ültek *egy külön asztal körül* — az *agráriusok* és a *régi nemzeti pártiak*. Más asztalnál a párt többi tagjai. Nos, az utolsó

előtti vacsorán jött *Apponyi* s egyenesen ehhez az asztalhoz tartott s ott ült le. Ez a dolog kellemetlen feltűnést keltett a régi gárdában, felszóllaltak ellene s Széll Kálmánnak egy kis disputálása támadt ebből Apponyival. Az lett a vége, hogy ezentul nem ülnek külön. A legutolsó szerdai vacsorán aztán az történt, hogy az agráriusok — kilenczvenen — korábban jöttek és *egymás mellett* foglaltak helyet. A későn érkezett többiek így megint csak külön rekedtek.

*

Nessi Pál az ő kolozsvári interpellációjában azt is fölemlítette, hogy a miniszterelnök vonatát Kolozsvár előtt föltartották, nem engedték be az állomásra. Széll Kálmán meg is jegyezte:

— Igaz, de én az alatt jól mulattam.

Hát ez a dolog így történt: Láng Lajos kereskedelmi miniszter Erdélyből ment a Mátyás-szobor leleplezésére. Megsürgönyözte az állomásra, hogy a miniszterelnököt ő akarja fogadni. A balesetek végzete azonban úgy rendezte, hogy a kereskedelmi miniszter vonata *megkésett*. Persze, a miniszterelnök vonatát addig nem engedhették be. Végre berobogott a kereskedelmi miniszter vonata s utat engedtek Széll Kálmán vonatának is. Láng Lajos ünnepélyes kísérettel fogadta a kormányelnököt, aki — ugylátszik — már megtudott valamit az ő késedelmének ravas okáról, mert nevetve mondta Lángnak:

— Hallod-e, Lajos, te képes volnál a vonatomat kisiklatni, csak hogy kellő reverenciával fogadhass.

A Tisza-bank felszámol.

Hiába volt a külön törvénnyel biztosított sok kedvezmény, hasztalan volt minden erőfeszítés, kárba veszett a »közgazdasági tevékenység«, nem lehetett megmenteni a bukástól a Magyar ipar- és kereskedelmi bankot.

Az igazgatóság feladta az évek óta folyta-

bele is bolondulna. Pedig ha teljesen rendben volna a ház, föltre ki is adható a lakásokat.

Mári! Mári! Ha itt volna! Az emberek újra sajtot ennének és minden jobban menne.

A pulpitus mögött sokat emésztődött ezen Winkler Adám. Valami homályos terv meg is fogalmazott a fejében, de nem tudott tisztába jönni vele. Tépeldődött, gyötördött, de tehetetlen maradt. Egyszer aztán, amikor látta, hogy az átteleses kávémérésbe egyre jobban tódultak az emberek, elfogta a düh. A vér a fejébe szaladt és fölcsapta a kalapját. Atszaladt a kávéfőztetőbe.

Rombolni, zuzni akart ott tán, maga sem tudta tisztán. Csordultig volt az elkeseredése, nem birt magával.

Bent a kávémérésben hirtelen magához tért. Érezte, hogy eszteleniséget akart elkövetni és meghunyászkodva ült egy asztalhoz. Kávért rendelt. Jó hideget, sok habbal. Le akart hűlni.

Villogó szemű, csinos barna lány termelt eléje. Mosolyogva illette magát és kaczerán mutogatta a hófehér, vakító fogait. Winkler Adám rajta felejtette a tekintetét. Mikor megfordult a lány és elindult, hogy hozza a megrendelt kávé, Winkler Adám akkor is csak őt nézte. Es ekkor észrevette, hogy minden vendég utána néz a leánynak. A kishivatalnokok, diákok és malomtisztviselők, akik azelőtt az ő boltjában vásárolták a sajtot, ragyogó szemmel

bámulva s alig lehetett szavát hallani. A vendők még megkérdezték néha, hogy mikor jő haza az asszony s ilyenkor a Winkler Adám arca is mosolygásra vált. Szolgálatkészen adta meg a feleletet és szinte bőbeszédű lett.

— A Mári, az édes? Hogy mikor jön? Beteg a lelkem, most. De jön, jön, minéllyt jobban lesz. Tetszik tudni, beteggé tette az üzlet. A sok vesződség, a sok gond. Hiszen magam is alig bírom már. Tegnap levelet is írt. Igen. Es köszönti őnt is. Tiszteletét küldi. Azt írja levelében a lelkem: »Aztán Adám szíven, jól szolgálj ki Grünbaum urat, ő nagyon jó kuncsaft és nagyon kellemes ember!« Látja, így! Ugy-e áldott egy teremtes ez az asszony?

Már késő ősze hajlott az idő. Mári, a szépséges Mári asszony, még mindig nem jött meg. A sajtot már nem kedvelték úgy az utcában s a városnegyedben, mint annak előtte. A malomtisztviselők, diákok, úgy látszik, már más kosztra kaptak. Winkler Adám tudta is, hogy mire. Atellenben a kávémérésben szép leányok voltak. Winkler Adám látta, hogy most már az egész városnegyed ott kávézik. Szüntelen, reggel, déle, este csak kávé, isznak az emberek. Az újpesti ház csak úgy állott Isten oltalmában. Egy-két szoba be volt rendezve, a többi üres maradt. Reménye se lehetett, hogy bebutoroztatja, mert nem volt pénze. A váltókölcsöntől irtózott. Nem neki való,

tott, hiu küzdelmet, kimondta a felszámolást s erről a következő hivatalos értesítést adta ki:

»A Magyar ipar- és kereskedelmi bank r. t. igazgatósága mai napon ülést tartott s egyhangulag elhatározta, hogy **f. hó 29-ére** rendkívüli közgyűlést hív össze s annak napirendjére tűzi a **társaság felszámolásának elhatározását.**

Az igazgatóság több nagy részvényes kezdeményezésének engedve a helyzet lelkiismeretes és beható megvizsgálása után arra a meggyőződésre jutott, hogy az intézet további fennállása s tetemes költséggel járó apparátusának megtartása nem állhat a részvényesek érdekében, mert a társaság vagyoni eszközeinek immobilizálása s minden banküzleti tevékenység teljes hiánya mellett ez idő szerint egyebet czélul kitűzni nem lehet, mint a meglevő vagyontételek lassankénti óvatos értékesítését, ami pedig egyértelmű a felszámolási tevékenységgel.

Az igazgatóság a rendkívüli közgyűlésen beható indokolással fogja indítványát előterjeszteni, különösen azt kimutatni, hogy az ipari conjunkturának ez idő szerint ugy bel-, mint külföldön kedvezőtlen alakulása az *Etoile Roumanie* román petróleum-vállalatnál keresztyűtt műszaki és adminisztratív reorganizáció dacára is miként távolította el megszűnére a legjelentékenyebb s különösen az említett petróleumi vállalatnál fennálló társasági engagement megfelelő realizálása iránti reménységet.

Az igazgatóság az általa tervezett nyugodt felszámolást tekinti helyes utjának, hogy a részvényesre váró eredmény kedvezőbbé alakuljon, mint a mostani igazgatási terhek főtartása esetén s annyal inkább reményli, hogy indítványa a közgyűlés helyeslésével fog találkozni, mert a Magyar ipar- és kereskedelmi bank által életre keltett iparvállalatok további fenntartásáról megfelelő gondoskodás történt.

Az a november 29-iki rendkívüli közgyűlés előre láthatólag nagyon zajos lesz ugyan, de nem tehetvén egyebet, mégis csak kimondják a felszámolást s ezzel vége lesz a hírhedt közgazdasági tevékenységeknek — ha ugyan nem kerül a dolog egyes elkészeredett részvényesek feljelentésére az igazságszolgáltatás útjára is, aminek ugyan nem igen lenne eredménye, mert a romániai vállalkozás törvényellenes dolog volt ugyan, de sikkasztás, vagy más efféle visszaélés nem fordult elő.

A bank bukása érzékenyen érinti az álla-

sandítottak a lány után és jókedvűen csörgötték kanalukkal a csészéjüket.

Winkler Adám gondolkozva indult vissza a boltjába. Almodozva ült a pulpitus mögé és aznap korábban is csukott be a rendesnél.

Másnap reggel ott itta meg a kávéját Winkler Adám a kávéházban. Valahogy szóba elegyedett a villogó szemű szép leánnyal és ajánlatot tett neki. Előhozta az újpesti házat, a sajtüzletet, amely egy kész vagyon, ha jól megy és beszélt sok minderről. A feleségétől el fog válni. Az rossz asszony. Hanem amíg elválasztják tőle, addig várni kellene. Ez pedig nagy baj. Legjobb volna, ha egy asszonyszemély mindjárt betülne az üzletbe. Talán elvállalná ő. A szerencséjét alapítaná meg. Aztán feleségül is venné.

A leány gondolkodott. Délután az uzsonnakávénál a szép leány odalépett a Winkler Adám asztalához és azt mondta:

— Jó, mehetünk. Akár mindjárt. Majd ide beállítok valakit helyettem.

Es Winkler Adám boltjába másnap újra beköltözött a napsugár. A diákokat, kishivatalnokokat és malomtisztviselőket, amint a sajtakereskedés előtt elhaladtak, megállította a ragyogás, ami a sajtok nedves, nyers szagával áradt ki a homályos bolt helyiségéből és attól kezdve újra úgy látszott, mintha csupa sajtjal érne az egész utca és városnegyed.

mot, mert a sok kedvezményen kívül még azt is megtette a pénzügyi kormány, hogy másfél millió koronát helyezett el a bankban. Ez bizony most veszedelemben forog.

De közelről érinti ez a bukás a nagyváradai pénzpiacot is, mert a váradai pénzintézetek annak idejében igen sokat vásároltak a bank részvényeiből. Az eredetileg 200 frtos részvényeket most 18 frttal jegyzik a börzén, de a felszámolás után ennyit sem fognak kapni. A váradai pénzintézetek különben már tavaly számoltak e helyzettel s leírták a bank részvényeinek teljes névértékét a vagyoni mérlegből.

Románia csillaga lehanyatlott, a közgazdasági tevékenység véget ért, a politikai rebachlovagoknak, ugylátszik, befellegzett Magyarországon. Ezért nem nagy kár, sőt örvendetes dolog, de igenis nagyon nagy kár az ország közgazdaságára az a sok millió, amibe az a szomorú tanulság került.

UJDONSAGOK.

Kossuth-kép és Szacsvey-szobor.

— Bizottsági ülés. —

Evtizedek óta húzódik a Szacsvey-szobor ügye. Nagy nehezen összegyűlt 22,000 korona, de ez olyan csekély, hogy a város tekintélyének lealázása nélkül nem is gondolhatunk arra, hogy ezen összegből állítsunk szobrot a nemzet vértanujának.

A Szacsvey-szobor ügyében és a Kossuth Lajos emlékének megörökítése tárgyában kiküldött bizottságokat együttes ülésre hívta össze tegnap Rimler Károly polgármester.

Jelen voltak: Rimler Károly elnök, Rádl Ödön, dr. Hoványi Géza, Szokoly Tamás, Déry János, Bordé Ferencz, Rácz Mihály, Hlatky Endre, Komlóssy József.

Rimler Károly polgármester előterjesztette, hogy legutóbb Budapesten Kossuth Ferenczel értekezett a Kossuth Lajos arcképének megfestése tárgyában. Kossuth Ferencz ajánlotta, hogy Keist Károly festővel készíttesse el a város a Kossuth Lajos képét, mert az ezáltal készített képek a legsikerültebbek és az ár is méltányos. — Ezenkívül Endrei Sándor festőművész is ajánlotta munkáját a városnak. — A Szacsvey-szoborra vonatkozólag is beszélt Kossuth Ferencz, a ki Horvay János, a czeplédi Kossuth-szobor készítőjét ajánlotta. — Ajánlkozott még Margó Ede szobrász. — A szoborra eddig 22,000 korona összeg gyűlt össze, azonban legalább 30,000 korona kell. Ezenkívül 2000 koronát a város megszavazott e célra.

A szobor.

Első sorban ezt vették tárgyalás alá.

Rádl Ödön azt véli, hogy legjobb lesz elhalasztani a szobor létesítését addig, amíg elég pénz lesz.

Szokoly Tamás az újabb halasztgatást ellenzi.

Hlatky Endre nem akarja elhalasztani a dolgot, de a meglévő csekély összeggel nem lehet, nem szabad a szobrot felállítani, de a bizottság működjön és pedig állandóan tovább; gyűjtsön házanként, felosztva. A Szacsvey-szobor felállítása országos dolog, melyet nem szabad elaltatni; de szűgyen volna viszont, ha egy igénytelen szobrot emelnénk. Méltó szobor kell. Esetleg évi 4000 koronával járulhatna hozzá a város.

Rádl Ödön első sorban a szobor helyének és a méretének a megállapítását tartja szükségesnek.

Dr. Hoványi Géza felhívja a polgármester figyelmét arra, hogy minden évben egy színelősdással rendelkezik a város. Ennek a jövedelmét is lehetne erre fordítani.

A bizottság Hlatky Endre indítványát fogadta el s ehhez képest felhívják a polgár-

mestert, hogy a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A Kossuth-kép.

Hlatky Endre a Kossuth-kép megfestésére Endrei Sándor nagyváradai származású festőt ajánlja, akinek 40—50 sikerült arcképe van Nagyváradon. Ennek a tehetségét már ismerjük.

Rimler Károly felvilágosítja a bizottságot, hogy Endrey 3000 koronát, míg Keist 800 koronát kér a kép megfestéséért.

A polgármestert megbízták, hogy a részletekre nézve tárgyaljon s tegyen jelentést a bizottságnak.

A Tiszántúl naptára.

Uj évfolyamunk felé közeledvén, olyan újítást kívánunk behozni lapunknál, a mely bizonynyal összes olvasóink meglegedésével fog találkozni.

A fővárosi nagy lapok példáit követve, a Tiszántúl is naptárt ad újévi ajándéknul olvasói kezébe.

Nagy alakú, gazdag tartalmú naptár lesz ez, mely vetekedni fog tartalom és kiállítás dolgában a fővárosi naptárakkal.

A Tiszántúl Naptára

tartalmazni fogja az elmúlt évben elhunyt jelesink arcképét és életrajzát. Felvonul előttünk ez a vesztéségeiben oly nagy év, csoportosítva egy-egy kidölt hatalmas emberünk, egy-egy nagy férfi életrajza körül.

A Tiszántúl Naptára

gazdag szépirodalmi tartalommal is fog megjelenni. Lapunk belső és külső dolgozóitársain kívül fővárosi írók is vesznek részt a naptárnak minél magasabb színvonalra emelésében. Ezenkívül

A Tiszántúl Naptára

egy igen hasznos, ügyvédek, kereskedők, lelkészek, tanítók, jegyzők s általában minden, a közéletben szereplő egyén részére nélkülözhetlen részt fog tartalmazni:

Biharmegye és Nagyvárad város czimtarát.

Ezt a részt igyekszünk minél gazdagabbá, minél teljesebbé tenni. Épp azért ez úton is felkérjük az összes, Nagyváradon és Biharmegyében létező egyházi és világi, katonai és polgári, állami és községi hatóságokat, egyesületeket és olvasóköroket: *szíveskedjenek üzli-karuk, illetve hivatalnokaik teljes névsorát hozzánk e hó végeig beküldeni, hogy naptárunkban teljes és pontos névsort közöljünk.*

A Tiszántúl naptárát

lapunk minden előfizetője ingyen kapja; a ki nov. 1-től a »Tiszántul«-ra előfizet 1/4 évre mint új előfizető is *igényt tarthat karácsonykor a díszes naptárra.* A »Tiszántul« előfizetési ára lapunk homlokán olvasható.

A Tiszántúl **A Tiszántúl**
kiadóhivatala. szerkesztősége.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlaueh-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 23. Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

* **Személyi hir.** *Nátafalussy* Kornél kir. tanácsos, tankerületi főigazgató, a délvidéki középiskolák hivatalos megvizsgálása után tegnap hazaérkezett.

* **Egyházi kinevezés.** Dr. *Lawrán* Agoston, nagyváradai gör. szert. káptalani helynök *Kávdási* Györgyöt kinevezte a nagy-károlyi ruthén szertartású egyházközség lelkészévé.

* **Vizsgálat a postán.** *Vezérle* Gyula kir. tanácsos, a kereskedelmi miniszterium posta és távída szakosztályának vezetője városunkban időzik a helybeli posta és távírda igazgatóság összes osztályai ügykezelésének feltűlvizsgálata céljából. A miniszteri kiküldött több napig fog Nagyváradon tartózkodni.

* **A pápai terület nagyobbitása.** A szentszék javainak kormányzósága már néhány év óta törekszik a Szent Péter-templom mögött elterülő fekvőségek megszerzésére. Ezt a területet egyrészt a Vatikán s a pápai kertek, másrészt az aureliusi városfalak határolják, a Péter-templom pedig a várostól választja el. E csendes városrésznek már csaknem minden háza s kertje a szentszék tulajdona s még csak a Vatikán közvetlen szomszédságában levő kir. pénzverő-épület megvétele van hátra. Most azonban közvetítő egyéniségek útján tárgyalások folynak a szentszék és az olasz kormány között ez épület megvételeire vonatkozólag s valószínűleg eredményei is járnak. Ily módon jelentékenyen megnagyobbodik az exterritoriális terület és ha a német Campo Santo melletti sekrestye közelében levő kapuból elzáratik, az egész városrész izolált s a Vatikán területe zárt lesz.

* **Nyugalomba vonult csendőrszázados.** Mint a hivatalos közlönyből értesülünk, *Marsó* Lőrincz I. oszt. csendőrszázados nyugalomba vonult, mely alkalomból a király ő Felsége Marsónak buzgó szolgálatai elismerésül a czimzetes őrnagyi jellegű díjmentesen adományozta. A hir bennünket annyiban érdekel, hogy Marsó évekket ezelőtt Nagyváradon is állomásozott, s a nagyvárad előkelő társaságoknak rendkívül becsült tagja volt.

* **Belényes új járásbírója.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy ő Felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *Poynár* Jánost, a belényesi járásbírói székhelyén járásbíróvá kinevezte. A kinevezés híre általános örömet keltett Belényesen és a vidéken.

* **A bukott kereskedő áruí.** Lapunk tegnapi számában e czim alatt részletesen megírtuk, hogy a nagyváradai rendőrség névtelen feljelentés alapján házkutatást tartott *Grünberger* Dávid körözs-utcai szatócs lakásán, mivel a szatócs szolgálatában álló *Szuhánszki* János betest a feljelentésben hamis egykoronások gyártásával és forgalomba hozásával vádolták. Azt is megírtuk, hogy a kutatást eszközöző *Kemény* biztos 30 láda árut fedezett fel, melyekről kistült, hogy azok *Leitner* Zsigmond marosvásárhelyi kereskedő csódtömegéből származnak. Ez utóbbi ügyben újabb esemény nem történt, de a pénzhamisítási ügyben újabb fordulat állott be. Ugyanis *Szuhánszkit* a rendőrség habár hamis pénzt vagy pénzcsináló gépet nem találtak, mégis letartóztatta a debreczeni csendőrség távirati intézkedésére, mivel kistült, hogy *Szuhánszki* a múlt héten leleplezett debreczeni pénzhamisító bandának tagja. A debreczeni csendőrség kiküldöttje Hódosi Orsvezető tegnap Nagyváradra jött és egy járőr kíséretében elszállította *Szuhánszkit* a debreczeni kir. ügyészség fogházába.

* **A párbajjelenes király.** Nagyon kedves kis történetet mond el egy angol lap. Egy magasrangú tisztnek megengedték, hogy párbajt vívjon, de azzal a kikötéssel, hogy annak helyét és idejét a királlyal tudatja. Amikor a felek a párbaj helyén megjelentek, ott találták

a királyt is, ki egy vadonatos akasztófa alatt ült. A provokáló fél megkérdezte, hogy ez mit jelent, mire a király ünnepélyes komolysággal ezt felelte:

— Be fogom várni, míg a párbajozók egyike a másikat megöli és aztán azt, amelyik életben marad, felköttem erre az akasztófára gyilkosság miatt.

Legszébb a dologban az, hogy ez a história szószerint igaz, csak hogy nem Angliában történt meg, hanem Svédországban 1718-ban XII. Károly alatt.

* **Uj postaügynökség.** A nagyváradai posta és távírda igazgatóság Alma-Mező, Betfia, Csehi, Harangmező, Hájó, Pecze-Szent-Márton, Félix-fürdővel és Rontó községek részére *Pecze-Szentmárton* székhellyel 1903. január 1-től kezdődőleg postaügynökséget szervezett. A leadás a *Félic-Fürdő* vasutállomásnál fog történni.

* **Leletek a villamos központi telep építésénél.** A régi vásártéren serényen folyik a munka. Építik a villamos központi telepet. S mint értesülünk, a földbányó munkások ásás közben már eddig is több érdekes leletre bukkantak és nem lehetetlen, hogy ezután még több érdekes dolog fog a föld mélyéből előkerülni. Jó volna az építésre felügyelő művezetőnek kissé érdeklődni a régiségek iránt, s nem engedni, hogy a munkások és mások a talált tárgyakat mint rájuk nézve teljesen értéktelent, esetleg eldobják. Egyben felhívjuk a biharmegyei s nagyváradai régészeti és történelmi egyület figyelmét is, kísérvé figyelemmel a villamos központi telep építésénél szükséges ásatásokat, hogy ne menjenek kárba az egyletre nézve fontossággal bíró napfényre került régiségek.

* **A gyermekbarát-egylet jótékonyága.** Tegnap d. u. a polgári iskola tornacsarnokában osztott ki a Gyermekbarát segélyző bizottsága 212 pár csizmát, 150 drb téli kendőt, 60 drb női ruhát, 5 téli öltönyt, 10 pár cipőt, 15 fiu ruhát és nagymennyiségű fehérneműt a községi iskolák növendékei közt. A bizottság részéről Ritoók Margit, dr. Perczel Adolfné, özv. Rechtné B. Zsófia, Hegedüs Géza, Döry Ferencz és Weidlich István elnökkel eszközölték a kiosztást, minek végeztével Réz Mihály iskolai felügyelő köszönetet mondott a bizottság áldásos működéséért.

* **Esküvő.** Dr. *Ertsey* Péter nagyváradai ügyvéd tegnap délután esküdött örök hűséget hájos, szép menyasszonyának, *Miskolczy* Barna kir. közjegyző nevelt leányának, *Cziffra* Olga kisasszonynak az olasz-i református templomban. Este a menyasszony nevelő szüleinek lakásán gazdag nászlakoma volt.

* **A hétről.** Széll Kálmán most már nem is mer beszédebe fogni. Attól tart, hogy mire befejezné — már nem lesz miniszterelnök . . .

A szabadelvűpárt forrong. Csodálatos — a kormány e forrongástól *fázik*.

Bécsben az utcatisztítóállalat egészen fölöslegessé vált. A rajksztráti képviselők *minden sarrat egymásra* kennek. (Kakas Márton.)

* **Eljegyzés.** *Guttman* Margit kisasszonyt, *Guttman* József tekintélyes építész, törvényhatósági tag kedves és szép leányát eljegyezte dr. *Schramek* József ezredorvos Sopronból.

* **Üresen maradt alapítványi helyek.** Biharvármegye a honvédtőreáliskola Szilágyi Mihály-féle alapítványt helyére ajánlott két ifjút. A honvédtörvény értesíti a vármegyét, hogy az ajánlott ifjak egyike sem vált be s így a két alapítványi hely ez évben betöltetlenül marad.

* **Névváltoztatás.** Klein József nagybárodai lakos vezetéknevét »Kovács«-ra változtatta.

* **Nagyvárad egyik legnagyobb bortermelője,** Balázsovich Jenő szőlőbírókos, hogy a saját termésű borait a fogyasztó közönséggel megismertesse és annak első kézből olcsón és hamisítatlanul való beszerzését lehetővé tegye, elhatározta azoknak kis mértékbeni elárúsítását. A borok árára nézve felhívjuk mai hirdetésünkre a borfogyasztó közönség figyelmét. 372

* **Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a Strohmayer Pál** czég mai lapunkban közölt hirdetésére. 350.

* **Török A. és Társa Budapeston.** Ha szemlét tartunk a magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték különböző fölarusítói között, önkénytelenül feltűnik a Törökbankház. Ez a czég ugyanis állandóan azt hirdeti, hogy Magyarország legnagyobb osztálysorsjátéküzlete. Ennélfogva eltökéltük, hogy ily irányban tudakozódunk és érdeklődésünk folytán teljesen és egészben bebizonyosodott, hogy ezen czég valóban a legnagyobb osztálysorsjátéküzlet és a legtöbb sorsjegyet forgalmazta. A mi nem is csuda, mert ritkán ért egy czég ahhoz, hogy játszó vevőinek kegyét úgy megnyerje, mint Török A. és Társa. Ezen czég vevőköre folyton nagyobbodott és az állandó terjeszkedés alapján a Teréz-körut 46. sz. alatti főüzletén kívül még Váci-körut 4., Múzeum körut 11., Erzsébet-körut 54. sz. alatt fióküzletei is vannak. A számtalan önként beérkezett hálaanyagokat a szigoruan pontos és előzékeny üzletvezetéséről tesz tanúságot s csakis ez tette lehetővé, hogy e czég a m. kir. szabad. osztálysorsjáték igazgatóságától hízélgő elismerésben részesült. A négy különböző kerületben levő üzletben minden ügy a legpontosabb kereskedelmi szabályok szerint intéződik el. Ennélfogva indittatva érezzük magunkat a Török A. és Társa bankházát, melyben már nagyon sok és nagy nyeresémet nyertek, mindenkinek a legmelegebben ajánlani. A tervezet szerint az I. osztály huzása már a legközelebbi csütörtökön és pénteken lesz, november 20. és 21-én. A sorsjegyek árai, daczára annak, hogy a tervezet tetemesen javult és nagyobb nyeresémet tüntet fel, a régié maradtak, például $\frac{1}{8}$ — 1.50 korona; $\frac{1}{4}$ — 3 korona; $\frac{1}{2}$ — 6 korona; $\frac{1}{1}$ — 12 korona. A ki tehát az osztálysorsjátékban részt akar venni, forduljon bizalommal Török A. és Társa bankházához Budapeston. 334.

* **Olvasóink b. figyelmébe ajánljuk Fábry Testvérek** nagyváradai keresztyén kereskedő czéget, hol minden vevő a legolcsóbb árak mellett, csak jó minőségű árut szerezhet be, a czégnek lelkiismeretes kiszolgálása elősmert, s így e keresztyén czéget czipők, kalapok, fehérneműek, téli czipők beszerzésére legjobban ajánlhatjuk, bővebb tájékoztatást nyújt e czégek tárcza alatti értesítése.

* **A budapesti Bogdány S.** osztálysorsjáték-elárusító czég mai hirdetését t. olvasóink figyelmébe ajánljuk. A czég mesés szerencsésjéről ismeretes, mert nála huzták ki a 602.000 koronás főnyeresémet, két ízben 400.000 koronát, két ízben 200.000 koronát, két ízben 100.000 koronát és számos kisebb főnyeresémet fizetett ki a czég ügyfeleinek. 366.

* **Horgony Pain-Expeller (Richters Linimentum Capsici comp)** igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 34 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, eszűnél stb.-nél a Horgony Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkornál, minő: a kolera és hányóhas-folyás, az altestűek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerről jó eredményekkel használtatott az influenza ellen is és 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható, de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller« vagy »Richter-féle Horgony Liniment«-et tessék kérni és a »Horgony«-védjegyre figyelni kell. 337.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: délután: Falu árvája, este: Párisi élet.

Hétfő: Bibliás asszony.

Kedd: Menyem (premier.)

Szerda: Végrehajtó (bohózat.)

Csütörtök: Santoy.

Péntek: Menyem.

Szombat: Remete csengettyűje (Rédey Szidi bemutatkozása.)

Vasárnap este: Don Cezár.

Az élő színház.

(Folytatás.)

IV.

A zenekar.

Addig pedig ne is álmodjunk a színház felvirágzásáról, míg a mai zenekar gyöttri füleinkezt.

Két kiváló karmesterünk van; volt alkalmunk már az idén is meggyőződni képzettségükről. De amint a tökmagból soha sem fog gránátalmafa kivirulni, úgy nem lesz a Szigligeti-színház polgári becsület hangzásai-ból sem soha zenekar, a szót nemesebb értelemben véve.

Először is nincsenek összetanulva s tökéletesen elég, ha éjjel a macskák összetanulási próbáit élvezzük. Másodszor egyesek kivételével legelőbb csak mesteremberek, a kiknek a színházban a karzatot, de nem a zenekarban a helyük. A fuvó hangszereken játszóknak még idővel talán kifejlődhetnek, de a hegedűsöknél már csak az elbocsátás segít. Viszont a fuvó hangszerek olyan rikácsoló szerszámok, hogy azokon művész ember is csak riadót fújhat. A régészeti egyet kiküldhetne egy szakembert, az bizonyítással megállapíthatná, hogy a trombiták és a nagydob már Jerikó ostrománál is sikerrel működtek.

Belátjuk, hogy Somogyi Károly a mai viszonyok közt jobb polgári zenekart nem képes fizetni. De ki kíván itt okvetlenül polgári zenekart? Katonák olcsóbban és sokkal, de sokkal jobban elvégzik ugyanazt a munkát.

Szomorú dolog, hogy két hónap óta a zenekarral nem jutottunk előbbre. Szomorú dolog, hogy ennek dacára a zenekar még ma is változatlan hüségéről biztosíthatja a közönséget. Epp azért a közönség kénytelen — változatlan hütlenségéről biztosítani a színházat.

V.

A közönség.

Jöjjön végül annyi színházi képtelenség számlalómra méltó áldozata, a közönség.

Ha jól emlékszünk, a közönség pénzén építette Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a színházat. Ha sejtelmünk sem csal, hogy a közönségnek legyen nemes szórakozást hol találnia. S mégis a színház mindenben inkább bővelkedik, mint közönségben.

Természetes. Hiszen mindenre inkább vannak tekintettel, miut a közönségre.

Először is a helyárak megállapításánál amerikai nagybácsinkra, nem pedig mireánk gondoltak. Hogy csak a mi 3 koronás zsölyeinknek megfelelő helyeket vegyük, azok ára:

Aradon	2	korona	40	fillér.
Debreczenben	2		—	
Kecskeméten	2		—	
Pécsen	2		40	
Szegeden	2		40	
Temesvártt	2		—	

A zsölyék ára a miénkkel csak Kassán és Pozsonyban egyezik; valószínűleg azért, mert a kassai színházat is épp úgy elfusolták, mint a miénket, Pozsonyban pedig hadd fizessen a német! A páholyok ára azonban mindenütt 2, sőt négy koronával kevesebb s ugyanígy olcsóbb minden egyéb hely is.

Míg a helyárak olcsóbbak nem lesznek, addig a közönség részéről tömeges pártolást nem lehet várni. Elég az, ha úgy kell ülnök a szűk és magas hársónyszékekben, mintha a fogorvos srófolt volna bele; még épp olyan árat is fizessünk, mintha a fogunkat húznák narkózással, gyökereztül?

Némi enyhítést ad a bérlet; de az csak azoknak enyhület, a kiknél néhány forint különbség nem különbség. Ugy hogy a vagyonszak, a kik egyszerre nagyobb összeget fizethetnek, aránylag olcsón élvezik (ha élvezni tudják!) a színházat; míg a kik hetenkint, talán havonta legfeljebb egyszer mehetnének színházba, azokat visszariasztja a magas helyár.

A jelenlegi előadások és zenekar mellett ezért még köszönettel tartozhatunk az illetők; de mi lesz akkor, ha olyan társulatunk akad, a melynek előadásait érdemes megnézni?

A bérleteknél maradvá, az eddigi páros bérlet-rendszer nem bizonyult alkalmasnak, mert egyrészt mégis nagy terhet ró a bérlőkre, másrészt az igazgatónak sem engedi meg, hogy egy-egy jó sikerű darabot kellően kihasználjon. Egy darabot kétszer előadhat, de harmadik-szor már vagy a páros, vagy a páratlan bérlet okvetlenül neki fognak menni:

— Hát minket örökké egy darabbal nyugatgataak?

Ennek az lett a következménye, hogy a bérletek tekintetében a közönség maga kezdeményezett reformot: áttértek a **negyedes bérletekre**. Ma a legtöbb páholyok négy bérlője van. De mivel hivatalosan még mindig a páros bérlet-rendszert tartják szem előtt, a negyedes bérlők a legkellemtlenebb helyzetbe jutnak. Kétszer-háromszor kellene végignéznük ugyanazon darabot, a melyet két bérlő-társuk egyszer sem, egy társuk pedig csak egyszer látott. Természetesen a mai viszonyok közt megelégszünk vele, ha egy darabot csak egyszer kell látniok és hallaniok, a többi alkalomra nem mennék el. Vevőt az üres páholyra fölötté ritkán találunk, marad a hely a bérlő nyakán, fizet s még sem élvezhet.

Próbáltunk néhány páholyt figyelemmel kísérni s a következő megfigyelést tettük. Tegnap volt a 44. számú bérlet-előadás, tehát a negyedes rendszer mellett mindenik bérlőnek 11-szer kellett volna előadásra lennie. S említhetünk bérlőket, a kik mindössze hatszor, mások ötször, sőt csak 4-szer voltak színházban. Kérdezősködtünk az elmaradások oka iránt s majdnem mindeniktől ugyanazt a választ kaptuk.

— Rám kétszer esett az Ország úr, csak nem megyek oda csaiadostul? Aztán még vagy 3 darabnak második előadását is nyakamba akarták varrni. Nem vagyok bolond, hogy még egyszer végignézzem?

— Egy előadás Hélotlak estéjére esett, kétszer nem volt érdemes az első előadást megnézni, 3-szor az első előadás miatt nem mentem a másodikát megnézni.

Stb.

Ezekből le lehet vonni a tanulságot, hogy a páros bérlet a rendszer kimeríti a közönség színházba járó kedvét, kimeríti az erszényét is és nem engedi meg a műsor teljes kihasználását sem. Nincs más hátra, minthogy áttérjünk arra a rendszerre, a mely más városokban

már eddig is kitűnően bevált: a harmados bérletre. Ne legyen páros és páratlan, hanem A. B. és C. bérlet. Jobban fog vele járni az igazgató is, no meg a közönség is.

Egyelőre különösen az igazgató érdekében óhajtható a bérlet-reform, hogy több bérlője legyen s a műsort jobban kihasználhassa. A közönségre nézve egyelőre teljesen közönyös dolog, párosan vagy páratlanul, harmadosan vagy negyedesen nem jár-e színházba? A közönség érdeke most égetően kívánja a következőket:

A távozni készülő, de igen jól bevált **örök** megtartását,

a zenekar kicserélését élvezhetővel,

koloratur-operett-primadonna, **operett-buffó** (Nyárai utóda!), **naiva**, drámai rendező, drámai hős és — egy kis igazgatói erély szerződtetését.

Akkor lesz igazán **élet** a színház falai közt!

Zsidónő.

Olyan remekmű Halévy operája, hogy még a tegnapi előadásban is majdnem élvezni lehetett. Pedig példakkal szolgálhatnánk rá, hogy sokan már a színlap olvasásakor kijelentették: »Bármennyire sajnálom, ma nem megyek színházba.« Ez szölt egyes szereplőknek. A zenekarnak pedig olyan rossz a híre, hogy tegnap egy ur minden öt percben szakértő sóhaj hallatott: »Rettenetes falsch!« Pedig hát tegnap nem annyira a hangok hamissága volt baj, mint inkább ismét a fuvóhangszerek elviselhetlenség, durva élessége. Hogy a tagok száma is, ereje is törpe a Zsidónőhöz, azt külön konstataciónk fölösleges, lévén az köztudomásu tény.

Hamis hangokkal **Perényi** (Eleázár) volt kénytelen megküzdeni. Sajnálunk. Csupa jó-akarattal igyekezett ezt a gyönyörű szerepet énekelni, de sehogy sem bírta. Hangja kántoros, semmi csenés benne, a magas hangokkal kínlódva birkózott s végre is megadta magát! Régebben jobb tenorista lehetett, de ma már jobb volna pihennie.

Rossz zenekar, rossz Eleázár — ilyen körülmények közt a többi szereplőnek igazán az önkéntes mentők tevékenységét kellett kifejteni.

Meg is cselekedték úgy **Székely** Anna (Eudoxia), mint **Márkus** Aranka (Recha). Különösen Székely Anna olyan készültséggel lépett fel, a minővel lehetetlen volt sikert nem aratnia. Remekül énekelt s szokása ellenére jól is játszott. Igen jó volt Márkus Aranka is; de máskor több erő volt hangjában, míg most csak finomságával hatott s néhol Székely Anna mellett bizony elveszett. Mindkettejüknek kitűnő volt a maszkja és az öltözéke.

A férfi-énekesek közül sikerrel járt **Pintér** és **Kalmár** fellépése. Az énekkar betanításával pedig megmutatta **Müller** Ottó karmester, hogy tud 5 tanítani, ha van kit. —r.

Rédey Szidi. A színtársulat új koloratur primadonnája, Rédey Szidi szombaton este fog bemutatkozni a nagyvárad közönségnek a **Remete csengettyűje** vagy **Villars dragonyosai** című régi kitűnő operettben.

Menyem. Nagyon kedves premiere lesz kedden a színháznak. A **Menyem**, egy végtelenül bájos francia vígjáték bemutatója, melynek a Nemzeti színházban kivételes nagy sikere volt. A darabban Bankó Jolán, E. Kovács Mariska, László Irén, Tóth Elek, Krasznay, Erdélyi, Bérczi, Szatmáry, Dési stb. játszanak.

Bibliás asszony. Hétfőn este a színházi repertoár egyik legkedvesebb és legnép-

szörűbb operettjét játsszák a színházban, a „Bibliás asszony“-t. A czimzserop ez estén is az Amon Margité. Theát ezuttal először Bilkey játssza.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 59.

Bérlet 45. sz.

Ma vasárnap, 1902. november 16-án:

Délután 3 órakor félhelyákkal:

A falu árvája.

Életkép.

Este hét órakor rendes helyákkal:

Párisi élet.

Operette.

S Z E M E L Y E K:

Gondremark báró, gazdag svéd birtokos	Szathmáry Arpad
Gondremark báróné, neje	Márkus Aranka
Gardefeu Roaul	Tóth Elek
Bobinet	Bécezi Gyula
Metella	T. Pogány Janka
Fritz, cipészmeister	Pintér Imre
Gabriella, keztüvarrónő	Amon Margit
Pompa di Matadorus brazilia	Perényi
Prosper	Pintér Imre
Urbain	Deésy Alfréd
Madame Quimper Karadec, fő-rangu özvegy párisi háztulajdonosnő	Benkő Jolán
Jozsef, bérszolga a »Grand Hotel«-ben	Kalmár Béla
Pauline, Quimper Karadec szobalánya	Bilkey Irén

HELYEK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zselye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 óráig előre válthatók.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap hétfőn, november 17-én:

Bibliás asszony.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Sarkadi József sajtópere. Ifj. Simon Szilárd volt szociálista, jelenleg nyiregyházi kereskedő a Nagyváradon megjelent «Übresztő» újságban «Egy gazember leleplezése» című cikkben erősen megítámadta Sarkadi Józsefet. Gratulált a cikkben a pinczeregyletnek, hogy olyan titkára van, mint Sarkadi József. Az erősen sértő cikk miatt Sarkadi József sajtópert indított ifj. Simon Szilárd ellen. A sajtótárgyalás november hó 18-ára van kitűzve.

Bleyer Lajos büntetése. Tegnap törvényszéki rovatunkban a munkára kényszerített aratók ügyében utólag arról értesültünk, hogy Bleyer Lajost a törvényszék nem fogházra, hanem csak 40 korona pénzbüntetésre ítélte.

Három havi fogház egy libáért. Kosztin György hetes volt gazdájától, Fleiser Náthán cséffai kereskedőtől 1 libát lopott el, mit a nagyváradai vásáron akart eladni, mi azonban nem sikerült, mert még utközben elfogták és bekísérték a nagyváradai ügyészség fogházába. A kir. törvényszék tegnap vonta felelős-

segre lopásért már több ízben büntetett vádlottat és öt 3 havi fogházra ítélte, melyből a vizsgálati fogságban eltöltött 3 hetet kitöltött büntetésének tudja be. Az ítélet jogerős.

Egy héten kétszer elítélték. Lingurar Floare román paraszt asszonyt a nagyvárad kir. törvényszék e héten másodszor ítélte el lopásért. A vádlott megrögzött tolvaj, ki életének sok idejét töltötte az ország különböző feyházaiban és börtöneiben. Alig, hogy szabadlábra helyezik, inár mindjárt be kell fogni, mert — lopott. Mostan kitudódott bűnét 4 évvel ezelőtt követte el. Gelle Illés parasztgazdától több zsák tengerit lopott s bűnét a napokban valahogy kikotyogta. A törvényszék elnöke Böhm Jenő, bírái dr. Szentlélek László és Palánkay Károly letti.

Dr. Baróthy Pál kir. alügyész vádbeszédében rámutatott a vádlott javithatatlan erkölcsi romlására és kérte annak legszigorubb megbüntetését.

A törvényszék Lingurar Flórá 2 évi feyházbüntetéssel sújtotta (csütörtökön is ennyire ítélték el.)

A kir. ügyész szigorításért, a vádlott pedig enyhítésért felebbezett.

Aki megköszöni a büntetést. A helybeli kir. törvényszék büntetőtanácsa előtt tegnap egy 19 éves fiatal munkásember állott lopás büntetével vádolva. Lopásért már 3 ízben volt büntetve a vádlott, Kirilla Sándor.

A f. évi szeptember hóban vádlott Molnár Tivadartól egy téli kabátot lopott, ez azonban nem elégítette ki. másnap visszament Molnár házához s az ablakot betörve, a lakásból több darab fehérneműt lopott el.

A tegnap megtartott tárgyaláson Kirilla töredelmesen megvallotta bűnét és kérte a törvényszéket, hogy büntetését enyhén szabják ki.

Molnár Tivadar panaszos kihallgatása után a törvényszék ítélet hozatalra vonult vissza.

Az ítéletet Böhm Jenő elnök hirdette ki, mely szerint Kirilla Sándort a törvényszék 1 évi börtönbüntetésre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

A vádlott megköszönte az elnöknek, hogy oly kevés büntetésre ítélték. Midőn elvezették egész bűnbánóan sirni kezdett.

Az ítélet súlyosbitásáért dr. Baróthy kir. alügyész felebbezett.

MULATSÁG.

A tegnapi jogász tánczestély. Kifünő hangulat, pazar jókedv és derült fesztelenség jellemzi a tegnapi jogász-tánczestélyt. Nem azért mintha talán városunk szépei zsufolásig töltötték volna meg a kereskedelmi csarnok termeit, hanem mert felvonult a kitartó tánczosok egész serege, úgy hogy Bura Karcsi bandája alig győzte a sok újrat. A tánczot kilencz óra után Szolcsányi Béla nyitotta meg Hlatky Margittal. A buzgó rendezőség művészi kivitelű tánczrenddel lepte meg a megjelent hölgyeket.

Jelen voltak: Asszonyok: Hlatky Endréné, Orley Kámanné, Dús Lászlóné, Frankó Endréné, Hegedüs Gézáné, Török Jánosné, Kaczián Károlyné, Márkus Jánosné, özv. Fehér Jánosné, Lukács Gézáné, Rauscher Józsefné.

Leányok: Hlatky Margit, Orley Anna, Dus Pirokska, Hegedüs Irénke, Hegedüs Ilonka, Török Ibolyka, Kaczián Ilonka, Márkus Rózsika, Fehér Irénke, Lukács Lenke, Rauscher Katicza.

Középiskolai diáklakon. A középiskolai felsőbb osztályok ifjúsága ma, vasárnap, e hó 16-án d. u. fél 5 órakor tartja tánczmulatságát Sára Miklós tánczmeister vezetésével a Fekete Sas disztermében.

Az iparos ifjak felolvasó-estélya. A nagyvárad ipartestület ifjúságának önképző-egylete ma este 5 órakor felolvasóestélyt tart a következő műsorral:

Dalárda által előadandó énekszámok.

Elnöki megnyitó, tartja Oser János e. elnök.

Értekezés, tartja dr. Grósz Menyhért.

«Tetemre hívás», Arany Jánostól, szavalja ifj.

Diósy Mihály.

«A rab asszony», Kis Józseftől, szavalja Virág Rózsika k. a.

Rózsika k. a.

Értekezés, tartja Bodnár János.

«A peches ember» monológ, tartja Fortunek Mihály.

«Egy gondolat bánt engemet», szavalja Kar-

mazzin János.

«Ing gomb» monolog, tartja Major József.

Zárszó, tartja Nagy János b. elnök.

Dalárda éneke.

TANUGY.

Szobafestők tanfolyama. Muhics Márton szobafestő mester vállalkozott a szobafestők szakrajzának tanítására, minélfogva ezen gyakorlat tanfolyam — elegendő jelelkezés esetén — a segédek továbbképző tanfolyamának keretében folyó hó 22-én megnyílik. Felhívjuk e kizárólag gyakorlatias irányu tanfolyamra a szobafestő és mázoló segédek és önálló iparosok figyelmét. Jelentkezhetni lehet az ipariskolai igazgatóságnál.

IPARÜGYEK.

Az iparos segédek adója.

Az iparos segédek megadóztatása és az adók behajtása tárgyában a m. kir. pénzügyminiszterium által 1899-ik évben kiadott következő:

Körrendelet valamennyi kir. pénzügyigazgatósághoz, a székesfővárosi kir. pénzügyigazgatóság kivételével.

A gyárakban és iparműhelyekben alkalmazott egyének adójának kivétele és beszédese tárgyában múlt évi október hó 27-én 16885. szám alatt kiadott és a »Pénzügyi Közöny« 1898. év 28. számában közzétett körrendeletemet a következőleg egészitem ki, illetve módosítom.

A darabszámra dolgozó segédek és segédmunkások I. osztályu kereseti adójának szavatossága alól a munkaadókat felmentem és elrendelem, hogy ezek a munkások a mennyiben az alábbiak értelmében adókötelesek volnának, önállóan adóztassanak meg, a kivetteli adó pedig közvetlenül tőlük szedessék be.

A napszamosok adómentességéről szóló 1883. X. t.-cz. a darabszámra dolgozó munkásokra nézve is alkalmazandó lévén, elrendelem, hogy a gyárak és iparműhelyek tulajdonosai által alkalmazottjaikról beszolgáltatandó névjegyzék alapján csak azok a darabszámra dolgozó segédek és segédmunkások adóztassanak meg, a kiknek átlagos napi keresete a lakhelyükön szokásos közönséges napszámot felül haladja.

Enek a körülménynek elbírálására — az 1883. X. t.-cz. 4. §-a értelmében — községekben a községi előjáró, városunkban pedig a polgármester lévén hivatva e feladatot a névjegyzéknek az adókövetés czéljából való kiadása alkalmával az I. oszt. kereseti adó kivételére illetékes közegek a kir. pénzügyigazgatóság által különösen is figyelmeztetendők.

Meghagyom az igazgatóságnak, hogy a mennyiben a gyárakban és iparos műhelyekben alkalmazott egyének adójának kivétele a folyó évre már megtörtént, a darabszámra dolgozó segédek és segédmunkások megadóztatása tekintetében az adókövetési munkálatok e rendeletem értelmében leendő helyesbítése iránt haladéktalanul intézkedjék. Budapest, 1899. évi márczius hó 19-én Lukács s. k.

Daczára annak, hogy ezen miniszteri rendelet jelenben is érvényben van, mégis a múlt évi adóösszeírásakor az iparosok műhelyében foglalkozva talált minden *segedmunkás* kivétel nélkül felvételre, az adó reájuk kiróva, az iparos terhére előíratott, sőt több esetben be is hajtatott, ezen törvény ellenére végrehajtott eljárás ellen az illetékes helyen fellépve tiltakoztam, a további ilyen uton való eljárásnak beszüntetését és az eddig jogosulatlanul behajtott adóknak visszautalását szorgalmaztam, melynek eredményeként az iparostulást kötelekéhez tartozó iparos polgárokat tisztelettel értesitem, hogy:

Mindezen iparos polgárok, kik segédek után I-ső oszt. kereseti adóval meglettek terhelve, minden további felebezés és kérelmezés mellőzése mellett jelentkezzenek a városi adóhivatal (Olaszi Fő utca régi városháza) 6-ik szám szobájában Kapócsi Endre számtiszt úrnál, hol panaszuk jegyzőkönyvbe vétetnek, a kirótt I. oszt. kereseti adó leírása, esetleg az e címen már befizetett adóösszeg visszatérítése hivatalból — minden költség nélkül — fog eszközölni.

Nagyvárad, 1902. november 16.

Bertsey György,
iparostulási elnök.

NYILTÉR.

VONCZ ZSIGMOND utóda
HIRSCHNER JÁNOS
egyenruha- és civil-szabó
NAGYVÁRAD, URI-UTCZA.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy **VoncZ Zsigmond** ur jó hírnevű **EGYENRUHAZATI- és CIVIL-SZABÓ** üzletét átvettem és azt

Hirschner János

cég alatt tovább fogom vezetni.

Sok évi működésem, mint elsőrangú fővárosi és vidéki szabócégek első szabásza, reménytelen engedek, hogy nagybecsű igényeinek módomban lesz teljes mértékben megfelelni. Együttal van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az őszi és téli idejére készült legújabb honi, brünni és eredeti angol kelmék már megérkeztek.

Nagybecsült pártfogását kérve és remélve, ajánlom magamat

kiváló tisztelettel

Hirschner János.

TAVIRATOR.

Merénylet a belga király ellen.

Brüsszel, nov. 15. (Saj. tud. táv.) Mikor a király a gyászistentiszteletről távozott, egy ember háromszor a király kocsjára lőtt, de senkit sem talált. A merénylő *Robini* olasz könyvelő, elfogatásakor mitsem találtak nála.

Azt vallja, nyomorában, elkeseredésében látva a nagy gazdagságot követte el tettét, más verzió szerint bevallotta, hogy anarchista, s Londonból jött, hogy a királyt megölje.

Vilmos császár Angliában.

Sandringham, nov. 15. Tegnap este a Sandringhami kastélyban színelőadás volt, a melyen jelen volt Vilmos császár, Edvárd király, Alexandra királyné a walesi herceg és neje és Károly dán herceg és neje. Irwing

társasága Irwing Waterloo-ját és Bouchier társasága Doktor Johnson-ada elő. Előadás után vacsora volt, a melyre Irwing, Bouchier és ennek felesége is hivatalos volt. (M. T. I.)

Chamberlain dél-afrikai utja.

Fokváros, nov. 15. (Reuter.) A törvényhozó gyűlésen Sprigg miniszterelnök Chamberlain utazására vonatkozólag bejelentette, hogy előkészületeket tesznek a gyarmatügyi miniszternek a nagyobb városokban és az angol és németalföldi kerületekben való körutjára, hogy Chamberlain a gyarmat különféle nemzetiségeivel megismerkedhessen. (M. T. I.)

Hajótörés.

London, nov. 15. A Telephon norvég hajót árboezainak elvesztése után elhagyta legénysége. A legénységnek egy részét a Warfield gőzös megmentette és időhozta. Tizenhárom ember, köztük valamennyi tiszt vízbefült.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

142

A köztársaság akarata pedig a legfőbb törvény, amely parancsol még a trónonülőnek is — most pedig üres volt a trón. A köztársaság akarata a törvény voltát nem a hirdető, nem a szenátus, nem a kancellár, nem is más írott törvény mondotta ki, hanem a tettek bizonyították, ugyanazok tettei, akik az akaratukat nyilvánították. Nem szavaztatták meg sem a rendeket, sem a népet és ime, a lovagok, a nemesség, az összes rendek Sbarasba tódultak és szóltak hozzá: te légy vezérünk! Es jött a nép is és szólt szintazonképpen: te légy a vezérünk! Kinevezés is kellett volna még? Azoktól, kik a köztársaság nevében magát a köztársaságot alázták és gyalázták meg? És hát miért is mellőzték? Azért, mert mikor az összes vezérek nemcsak a csatákat, de a fejüket is elvesztették, mikor a hetmanok fogságba menekültek s a kozákok a köztársaság mellére tették otromba lábukat: ezt a lábat félretaszította, az elkábult, kétségbeesett lelkeket életre rázta, a rémültekben elbukottakat a porból fölemelte, életét veszélyeztetve, vagyonaát föláldozva.

Aki az érdem, azé legyen az előismerés, azé a fővezérség! Akit jog szerint megillet: az álljon a seregek élére.

Ő kitérne a kitüntetés elől, nem vállalná a terhet és szívesen szólna az Istenhez és a köztársasághoz így: hagyjátok békességben a ti szegény szolgátokat, mert lassátok, fáradt és kimerült s mert dicsőséget nem áhítok, mert tudja, hogy emléke ugyanis élni fog, sirja nem merül a feledésbe!

De most, hogy nincs senki más méltó, gyermek lenne, kétszeresen, háromszorosan az, nem is férfi, ha eltaszitaná magától a feléje kínált hatalmat, ha nem lépne rá erre a ragyogásba vezető útra, ha nem igyekeznék magához kapcsolni ezt a fényes, dicsőséges jövődőt, amely egyként dicsősége, hatalma és léte néki s a köztársaságnak.

Miért késlekedik tehát?

Büszkén emelte föl a fejét, izzó tekintete sóváran leste a Megfeszített szemét, de Krisztus mellére horgasztá a fejét és oly fájdalmasan tekintett alá, mintha csak most szegezték volna a keresztfára.

Miért késlekedik? Rászoritotta két kezét izzó halántékára, kereste a választ. Mit jelenthetnek azok a titokzatos hangok, amelyek a ragyogó, színes álmodozások ködéből, a jövődőt diadalmas harcok elképzelt zsvájából, a nagyság, a hatalom mámorából kegyetlenül kiáltottak elő: megállj, szerencsétlen! Mit jelentett az

a nyugtalanság, amely borzalom fagyával töltötte meg máskor rettenthetetlen szívét? Mit jelentessen az párbeszéd, amelyet akarata ellenére folytatott magával, így:

— Tudom, hogy kötelességem a fővezérséget elvállalni. De vigyázz, herceg! a gőg sodor immár magával, a nagyravágyás sátánja kísért, királyságokat ígérve.

Es újra fölzudult lelkében az irtózatos harc, a rémülésnek valóságos vihara szakadt reá, a bizonytalanság, a kétségbeesés mardosta.

Mit cselekszik a nemesség, amikor a hivatalos fővezérek helyett őt keresi föl? Lábbal tiporja a törvényt. Mit cselekszik a hadsereg? Megsérti a fegyelmet. Eső, aki e hon első fia közé tartozik, aki tetőtől-talpig katonamester, ő vezesse a törvénytelenre törőket, az ő tekintélynek a leplebe burkúlozzanak, az erőszakra, első példát az engedetlenségre, az erőszakra, az önkényeskedésre, a törvény megszegésére s mindezt csak azért, hogy két hónappal hamarabb jusson kezébe a főhatalom? Mert ha Károly herceget ültetik a trónra, ugy szerzett hatalmát hivatalosan is neki hagyják. Es ő ezért késő századoknak adjon következményeiben rettenetessé válható példát? Mert mi fog történni? Amit ma megtett Wisniowiecki, azt holnap megteheti Koricypolski, Potocki, Firlej, Samojski vagy Lubomirski, s ha mindenki csak a maga hírért és dicsőségéért fogja tekinteni s nem tart be törvényt, rendet, ha a gyermekek és az unokák majd az atyjuk és a nagyatyjuk példáját követik: milyen jövődőt vár akkor erre az országra? Az önkény, a viszálykodás, az erőszakoskodás szuja már ugys régen örli a köztársaság fáját, a polgárháboru fejszéje már döngeti a törzsét, a szárazabb, gyöngybb ágak már hullanak is róla, mi lesz, ha a fa őrzi, a kertészei gyujtanak tüzet alája? Mi fog történni, óh Uram Jézus?

De Jézus mellére horgasztá fejét és oly fájdalmasan hallgatott, mintha csak most szegezték volna a keresztfára.

A fájdalom azonban a herceg szívét újra mardosni kezdé. Ha kezébe ragadná a hatalmat s ha a kancellár, a szenátus és a vezérek árulónak és lázadónak kiáltanak ki őt — mi következnek akkor? újabb polgárháboru? Hát Chmielnickij, a köztársaság legveszedelmesebb ellensége? Hiszen nagyobb hatalmasságok is törtek már ellene. Kétszáz ezer vasaöltözött német ütközött meg Jagello seregével.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Szövetkezeti gabonarakartarak Bácskában.

Bácsmegegyében a legutóbbi időben megindult közgazdasági mozgalomnak első gyümölcse a szövetkezeti gabonarakartarak széleskörű intézménye. *Latinovits* Géza orsz. képviselő, ki e fontos közgazdasági kérdés tanulmányozása végett a közelmúltban Németországban és Hollandiában volt, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszterrel és gróf *Károlyi* Sándorral egyetértőleg már megtette a szükséges intézkedéseket az ügy megvalósítására.

Az első szövetkezeti gabonarakartár f. hó 16-án, vasárnap Bács-Aimáson fog létrejönni. E napon nagy értekezletet tartanak a bácskai közép- és kisbirtokosok. Ezen az értekezleten jelen lesz *Latinovits* Géza orsz. képviselő *Pető* Lajossal, a Bácsmegegye szerkesztőjével utazik oda. A földmívelésügyi miniszter ez új intézmény céljaira nagyobb segítyt engedélyezeti, a kereskedelmi miniszter pedig megengedte, hogy a raktár közvetlenül a vasuti iroda mellett építtessék fel.

SZERKESZTOI POSTA.

N. I. Nagyon sok a döczenője. Nem közölköttek ebben a formában.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

A Tiszántul eredeti távirata.

Értéktőzsde

Budapest, nov. 15.

Magyar hitel	688 50
Magyar hitel	728 50
Magyar hitel	711 75
Magyar hitel	4 2 00
Magyar hitel	475 50
Magyar hitel	
Magyar hitel	

Határidő.

Budapest, nov. 15.

Buza október	7 27
Buza április	7 84
Tenger	5 60
Rozs okt	6 45
Zab ápr	6 15
Káposzta, repce, árpa	11 89

Hivatalos arányok

Budapesti áru- és értéktőzsde 1902. nov. 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120 40
Magyar koronajárdék	97 60
Magyar vaucl követő aranyban 4/100	
Magyar vaucl követő ezüsten 2/100	
Magyar keleti vaucl államkötvény 1876-ból	
Magyar földművelésügyi kötvény 4%	97 50
Magyar földművelésügyi kötvény 5%	100
Magyar nyeresémi-örvény-kötvény	98
Magyar nyeresémi-örvény-kötvény	201
T. államkötvények az-évi sorsjegyek közt	157
Magyar járdék papírban	100 75
Magyar járdék papírban	100 50
Magyar járdék aranyban	120 50
Magyar járdék aranyban	100
Osztrák korona járdék	150 50
Osztrák államsorsjegyek	15 00
Osztrák magyar bank részvény	704 50
Magyar hitelbankrészvény	639 50
Osztrák hitelintézet részvény	95 17
Párisi visita	19 06
20 frankos arany (Napoleon'dor)	116 95
Németbir odalmi márka	28 20
Londoni visita	23 41
20 márkás arany	

Marha ártáblázat 1902. nov. hó 11-ről.

Egy pár első rendű jármás ökör 620-700, egy pár másodrendű jármás ökör 510-600, egy pár harmadrendű jármás ökör 240-500, 1 drb fejő, tehén 100-240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150-270. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110-180, 1 drb. veres borju 30-50, 1 drb. fél éves borju 34-60, 1 drb egy éves borju 44-68, két éves borju 66-164. 1 drb hizott sertés 96-100, 1 pár fél éves 36-42, 1 pár egy éves sertés 50-72, 1 pár két éves sertés 80-146. 1 drb igás ló 150-270, 1 pár ökörbőr 40-50, 1 pár tehénbőr 26-34. 1 pár bojubőr 10-20 par löbőr 10-20.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

939-1902. számhoz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenél közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósa 1902. évi VI. 382/5. számú végzésével dr. Schweiger Ede ügyvéd által képviselt Karl Hochauer felperes részére Hevesi Sándor utóda alperes ellen 436 kor. 40 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 3359 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbírósa fenti számú végzése folytán az árverés elrendelték, annak a felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Zöldfa-utca 4. számú házban leendő megtartására határidőül 1902. év november hó 20. napjának délelőtt 11 óráig kijelöltek, ki, mi-ért a bíróság lefoglalt arucikkék s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését

megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi október hó 25. napján.

Csathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

44.
221-1902. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bir. vjhajtó ezennel közhírré teszi, hogy a vaskóhi kir. járásbírósa 1900. évi Sp. 293/3. számú végzésével Széplaki Sándor felperes részére Koraj Pártén és társa alperesek ellen 45 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1902. okt. 17-én az alperesektől le- és felülfoglalt és 761. kor-ra. becsült ingóságokra a vaskóhi kir. bíróság 1902. V. 170/2. számú végzésével az árverés elrendelték, annak a korábbi vagy felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Barosten, kezdődőleg Koraj Párténál s nyomban folytatva Koraj Gábornál leendő megtartására határidőül 1902. évi november hó 19. napjának délutáni 3 órája kijelöltek, amikor a bíróság lefoglalt és pedig I. Koraj Párténál 1 facsúr, 1 boglya szalma, 5 boglya széna, 1 tehén, 5 szekér trágya; II. Koraj Gábornál 1 facsúr, 1 boglya szalma, 25 szekér trágya és 1 kazal szalma s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak,

hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Vaskóhn 1902. évi november hó 4. napján.

Tichy Alajos,
kir. bírósági végrehajtó.

45.

Mindennemű friss gyümölcsöket szállít

5 kilós kosarakban.

Csemege szőlő

igen szép piros és fehér vegyülek
1 kosár 2 kor. 30 fill.
az ár kosárral együtt értendő!

Vajonez körték

kiváló fajokból
1 kosár 3 korona.

Francia szőlő 1 kosár 3 K. 20 fill.

Francia barack 1 » 6 » — »

Besztercei szilva 1 » 3 » — »

Duráncai barack 1 » 4 » — »

Viszont eladóknak külön ajánlat!

Kiváló tisztelettel

Szabó István,
szőlőbirtokos N.-Várad.

Üzsi és tavaszi szállításra » Ripparis » és kész oltványokra előjegyzéseket már elfogadjuk!

Általunk kifizetett főnyeremények

A m. kir.

OSZTÁLYSORSJÁTEK

november 20-án kezdődő HUZÁSARA

postafordultával küldünk szét sorsjegyeket az I-ső osztályhoz:

1/8 á K. 1.50 1/4 á K. 3.— 1/2 á K. 6.— egész K. 12.—

Csakis nálunk kaphatók az annyira kedvelt

KIS SZAMOK:
1-től 300-ig.

A születési évszámok 1801-től 1900-ig és más SZERENCSE SZAMOK.

Az összeget postautalványon kérjük:

FŐVÁROSI SORSJEGYIRODA

BOGDÁNY S.

BUDAPEST, Sas-utca 23. I.

Telefon 14-41.

602.000 kor. a 240-es száma.

400.000 kor. a 11.119-es száma.

200.000 kor. a 25.534-es száma.

100.000 kor. a 94.780-es száma.

90.000 kor. a 2407-es száma.

40.000, 30.000 és sok más nagyobb nyeremény.

Flanel, batist és kötött fűzővédők.

Megérkeztek a párisi Modellek!

ROSENZWEIG RÓZA

első párisi mellfűző műterme,
Nagyvárad, Fő-utca, Weiszlovits-ház.

Ajánlja legujabb **orvosilag elismert**
egészségi egyenes faognt,

gummi nélkül, valamint mértékszerinti
és raktári: **Gradhalterek, hasmiederek, haskötők,**
havi kötszerek, Késmárk-féle bugyogók, Zwickeli-
és szalag fűzők, szoptató-, alkalmi- és házi
miedereit.

Állandó raktár mindenféle legujabb bel- és kül-
földi szabadalmazott fűzőkből.

Magas halcsontos fűzők 1 frt 20 kr.
Gyönyörű selyemvirágos fűzők 2 frt 5 krtól 50 frtig.

Ujévig nagy árkedvezmény!!

Harisnyatartók fűző nélkül.

A magy. kir. szab.

Osztálysorsjáték főelárusítója a Bihar megyei Takarékpénztár

ajánl sorsjegyet a **XI. sorsjáték**

I-ső osztályához

eredeti áron.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Bihar megyei Takarékpénztár üzlet-
helyiségében Kossuth-utca, 19/20.

a Bihar megyei Takarékpénztár váltó-
üzletében Kossuth-utca 19/20.

Lukács Mór főszékhelyében Bémer-tér
Rosenblüh Béla „Nagyipiacz-tér”
K. Frankl Mari „Szt. László-tér”
Steier Jakab

A nyereményeket **azonnal** kész-
pénzben fizetjük. 327

Huzás november hó 20-án.

Legelső nagyváradai zálog-kölcsön intézet.

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

PÉNZKÖLCSÖN

Sorsjegyek és értékpapírok után: 2¹/₂ 0
Ekszerek után: 3³/₄ 0
Aru- és iparcikkek után: 4¹/₂ 0

számítunk
éveské-
vénként.

ZÁLOGBAN

levő **sorsjegyeket** és **értékpapírokat** kiváltunk és azokra
magasabb kölcsönt olcsó kamatra adunk, vagy azokat a teljes napi
árfolyamban megvesszük.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban elintézzük és vissza-
fizetéseket a legkisebb részletekben is elfogadunk.

Nagyobb üzleteknél feleinket a legnagyobb kedvezményben ré-
szesítjük.

Tisztelettel:

KLEIN M. és FIA,

hat. engedélyezett zálogháza,
Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

Mélyen leszállított kamattal.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

SIRKÖVEK

a legolcsóbban
kaphatók 258
a debreczeni kőipar
vállalat
KOHN és TÁRSA
fiók sirkóraktárban,
Nagyvárad, Kossuth-u. 8.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszser, a mely már több
mint 23 év óta megbízható bedörzsölésül al-
kalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasár-
laskor óvatossak legyünk és csakis
eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
védjeggyel és a „Richter” czégjeggyel
fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
Budapesten.
Richter F. Ad. és társa,
•• cselez. és kir. udvari szállítók. ••
Rudolstadt.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Őszi és téli sáison szükségletünket szerezzük be

FRISS és Társa korona és fillérbazárjában,

hol alant jegyzett árukat **legjutányosabban** kapjuk, ugymint:

Téli alsó Jäger ingeket és nadrágokat, fehér és színes alsó szoknyák, fekete és mosó kötények, fejre
való posztó és Berliner kendőket, Hunnia cipőket, sapkákat, gyermek kocsikat, ajándék tárgyakat, gyermek-
játékszereket, pálmákat és fali diszeket.

Szép kivitelü ingyen kép 10 forint bevásárlás után.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Esőernyők, sárczipők,

Ujshitt gyermek részére teljes felszerelés.

Elegáns *női kelmék* legujabb kivitelben, nagy és futó *szőnyegek, ágy-garnitúrák, függönyök, paplanok, pokrócok*, terítők. Selyem és divatos téli kelmékből elegáns *női blousok* meglepő választékban, melyek mérték után is megrendelhetők. Jó mosó *barketek*, férfi és női *kész fehérneműek*, mindenféle *télikendők*. *Esőernyőkben* nagy választék és olcsók. *Vásznak* legjobb minőségben.

Szemben a sok félrevezető, sokat ígérő hirdetésekkel, a n. é. közönség szíves pártfogásába ajánlom a szolid elvekre fektetett raktáramat.

BECZKAY LAJOS

Szent László-tér.

148

STROHMAYER PÁL
vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműek és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1., kishidő.
Bejárt a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

Értesítés!

Van szerencsém a tisztelt vevő közönséget értesíteni, hogy **vászon** és **fehérnemű raktárom** nagyobbítása céljából

az összes raktáromon levő

SZŐNYEGEKET

csipke és szövet függönyöket, ágy és asztalterítőket helyszűke miatt tetemesen lezállított árban árusítom.

Egyszermind felhívom becses figyelmüket első rendű **vászon** és **fehérnemű** raktáramra, melyben **Rumburgi vásznak, Creas, irhoni, szépségi és pamut** vászon külön leges-égek

valódi **Schroll-féle Chiffonok**

színes és fehér velezek, ugyszietén mindennemű mosó áruk, valamint **kávés és asztalneműek** rendkívül nagy választékban **szolid, szabott árak** mellett kaphatók.

Menyasszonyi kelengyék

legmegbízhatóbb beszerzési helye.

A tisztelt vevő közönség minél számosabb látogatását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

STROHMAYER PÁL.

Olcso szőnyeg vásár!

Olcso szőnyeg vásár!

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nag, Teleky-utczai házában.

306

SZILÁGYI GÉZA

UTÓDA

műorás, optikus, ékszerraktára,

NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR.

Olcso vásárlási forrás, csakis szolid kiszolgálás.

Mindenféle arany és ezüst órák.

Arany és ezüst ékszerek hivatalosan fémjelezve.

China ezüst asztaldiszek és készletek.

Szemüvegek jó minőségben.

Elismert legjobb minőségű **beszélő-gép** (grammophon).

Óra- és ékszerjavítások pontos kivitelben igen olcsó árban.

Óeska óra, aranytörredék beeserélése vagy pénzbeni beváltása. 375

Videki rendelmények forduló postával intézettek.

Kiforrott uj-bor!

Saját termésű uj boraim literenkénti elárusítását megkezdvén, azt Áldás-utca 9-ik számú házamnál

30 krért árusítom.

Ezenkívül kaphatók:

Tavalyi ó-bor 36 kr.

Ó rizling 50 kr.

Vörös (kadarka) 50 kr.

Bakar gyógybor 1 frt.

Az uj-bor 50 literen felül 18 kr.

fogy. adó nélkül.

Balázsovich Jenő

szőlőbirtokos,

372

Nagyvárad, Áldás-utca 9. sz.

1-20 cm. széles
Angol posztó
mtrje 45 kr.

1-20 cm. széles
tennisszövet
divatos színekben mtr ár. 48 kr

1-20 cm. széles
párisi újdonságok óriási választékban.

Amerikai áruház

Fő-utca,

színházi Bazar-épület.

Őszi újdonságok.

Fekete kelmék
1-20 cm. széles
már 50 krtól kezdve 4 frtig.

1-20 cm. széles
angol costum kelme
mtr 110 krtól feljebb.

Blous szövetek a legujabb színekben igen olcsók.

10 frtos bevásárlás után ingyen képek.

Minden olcsó.

Szőnyegek, függönyök, ágytakarók gyári árban.

Csipke függöny, alkalmazsák, pokrócok nagyon olcsón.

Vásznak, chiffonok, törölközők, abroszok mélyen eszállított árban.

Telefon: 372.

Gyönyörű blous flanel mtr 17 krtól.

Blous selymek méterje 75 krtól.

Mintázott mosó blous bársony mtr 65 krtól.

SOMOGYI MIKSA

vegyszeri ruhatisztító- és ruhajavító intézete, m. kir. szab. vegytisztító szer feltalálója és készítője.

Nagyvárad, Uri-utca 9. sz. Főpostával szemben.

Kitüntette a Párisi nemzetközi ipar- és műkiállításán ezüst éremmel és díszoklevéllel, a Bécsi iparkiállításán ezüst éremmel és díszoklevéllel.

Nem szükséges ócska, pecsétes ruhát viselni, mert intézetem ujja teszi azokat.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a mai kornak megfelelő **művegyészeteti ruha tisztító és ruha javító intézetet** létesítettem.

Uri-, női- és gyermekruhák, pápi öltönyök, katonai egyenruhák, háztartási cikkek, selyem, bársony és szövelfüggönyök, terítők, hímzések és butorszővetek, továbbá **keztük, nyakkendők és napernyők**, valamint minden e szakmába vágó, de itt elő nem sorolt tárgyak **gyorsan, pontosan és a legolcsóbban** tisztíthatnak.

Tisztításra szánt ruhák egészben és fejtellenül tisztíthatnak, anélkül, hogy színtük fényét, vagy facon alakjukból bármit is veszítenének.

Csak egy próba is elegendő annak bebizonyítására, hogy a ruhaneműek tisztítását — a mint azt számos elismerés a Párisi és Bécsi kiállításán nyert érdemeim is kitüntettek — hivatásosan, chemiai ösmertettel és gyakorlati, közmegelegelődsre vagyok képes teljesíteni.

Sürgős esetekben pár óra alatt is tisztítok felelősség mellett bármily ruhaneműt. Irásbeli megkeresésre a ruhaneműt háztól elhozatom és haza szállítom. Tisztításra szánt ruháknál a javítás díjtalan.

Becsés megbízásait kérve, maradok

kiváló tisztelettel

SOMOGYI MIKSA

vegyszeri ruhatisztító és javító intézete,
Nagyvárad, Uri-utca, 9. sz.

Pontos kiszolgálás!

Nincs folt, nincs szenny

a ruhán, ha azt vegyileg kitisztítják és olyan állapotba hozzák, hogy új ruhához hasonló legyen.

De baj van,

ha a tisztításra adott ruhát elviszik s a ruhatisztító eladja s a közönség csak későn veszi észre, hogy alaposan meg van károsítva.

10 év óta fennálló vegyi tisztító intézetembe

mindenki bizalommal küldheti tisztítás végett a ruhát s bárha Páris, Brüsszel, Londonban nem nyertem munkám után díszérmet, de megnyertem Nagyvárad város közönségének **megelégedését becsüleles és lelkiismeretes munkámért** s így óva intem a közönséget, hogy műkedvelésből ide rándult művészek hangzatos reklámjainak fel ne üljön, mert az egész continensen rég ösmert vegyi tisztító intézetemben minden munkát mérsékelt árban vállalom fel s törekvésem mint eddig, ezután is a közönség minden igényeit dícséretesen kielégíteni.

Mély tisztelettel

SZABÓ LÁSZLÓ

vegyi ruhatisztító és kelmefestő.

374

Fő-üzlet: Körös u. 1. Flók-üzlet: Szinh. Bazár. Dolgozó-telep: Pecze-u. 170. saját ház.

U J B O R.

Saját nagyvárad termései, idei új borom leüvegezését megkezdvén, azt folyó hó 5-től Schlauch-tér, 18. sz lakásomról

literenként 32 kr. árban

áruba bocsátom.

Egyéb boraim és különösen **ménési, gyoroki** saját termelésű

arany érmeiket nyert finom fajboraim az ismert áron kerülnek eladásra.

Hordóban tetemes árengedmény.

Ujbornál 50 liternél **19 kr.**, 100 liternél **18 kr.** literenkénti árat számított fogyasztási adó nélkül.

MOLNÁR LAJOS

szőlőbírókos,

Schlauch-tér 18. szám. 370

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórás üzletét,

melyben 16 éven keresztül mint művezető, voltam alkalmazva, **átvettem** és ezt személyesen a régi jó hírnévhez méltóan, a régi cég alatt tovább folytatom.

Szíves pártfogásukat és megrendeléseket, melyeket kifogástalanul és pontosan eszközölöm, kérem és örömmel 10 évi jótállást vállalom, vagyok kiváló tisztelettel.

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyórák-készítő.

Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

Telefon-szám 382.

50

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendű műhelyeiből beszerzett fa- és vasbutorok, valamint kárpitozott berendezések nagy választékú raktár

NAGYVÁRAD,
Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyezett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stízeszerű szilárd, első minőségű anyagból. Szőnyegek és butorszővetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tűzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Két utcái szoba, előszobával, butorral vagy anélkül 1902. november hó 1-től kiadó.

281

1091. májustól Zöldfa-utca 34. sz.

Sörház-sikátorral szemben.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölhetők.

Nyujtsunk kezet a szerencsének

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjegy által.
A legesélydusabb sorsjáték a mi m. kir. osztálysorsjátékunk.

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény jut.

Legnagyobb nyeremény esetleg

1.000.000 korona.

1 jutalom 600.000, 1 nyeremény a 400.000, 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000, 67 a 5000, 3 a 3000, 437 a 2000, 803 a 1000, 1528 a 500, 140 a 300, 34450 a 200, 4850 a 170, 4850 a 130, 100 a 100, 4350 a 80, 3350 a 40. Összesen:

14,459.000 korona, azaz Tizennégy millió 459.000 korona.

SZERENCSENAPTÁR.											
Január	Február	Márczius	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31

Mikor van születésnapom?

Mindenki kísérelje meg szerencsésjét a születésnapjára feljegyzett számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára más szám van feljegyezve, melyek postafordulattal megrendelés esetén nálunk kaphatók, úgy hogy bárki kiválaszthatja saját számát.

Ha időközben a szám elfogyott volna, hasonlót küldünk.

Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I osztályú eredeti sorsjegyek tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad (1/8) forint — 75 vagyis 1.50 korona egy negyed (1/4) forint 1.50 vagyis 3.— korona
egy fél (1/2) 3.— 6.— egy egész (1) 6.— 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összegnek postautalványon való előzetes beküldése ellenében megküldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul Megbízásokat kérünk azonnal, de legkésőbb

folgyó évi november hó 20-ig

hezánk bizalommal beküldeni.

FIKOK:

V., Váci-körút 4. sz.
Museum-körút 11. sz.
Erzsébet-körút 54. sz.

TÖRÖK A. és T^{SA}
bankháza,

Budapest, VI. Teréz-körút 46 a.

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet hazánkban.

Sok és igen nagy nyereményt fizettünk ki nagyraecskült vevőinknek és pedig rövid idő alatt kilencz millió koronánál többet.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankházának Budapest.

Ezennel megrendelek a m. kir. szab. osztálysorsjáték I. osztályához darab eredeti osztálysorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt.

Az korona összeg { utánveendő postautalvánnyal küldöm } A nem kívánt tör-
{ mellékelve bankjegyekben (bélyegekbén) } lendő

Pontos cím:

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban e lap kiadóhivatalában.

80 kr. UJ!! 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett csak 80 kr-ért javít meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányu új szekrény óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr.

235.

80 kr.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcza lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellék-helyiségek s egy üveges terasz a Körörsre,

minden órán kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyváradai Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyváradai Takarékpénztárnál.

Miért haragszol barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többé van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 kr-ért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton,

226.

műórás Nagyváradon színház oldala mellett.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bemer-ter.

Tennis flanel
szép kivitelben
16 kr.

Színes mosó
barchettek
17 krtól.

Különösen figyelemre méltó!

**Az ujonnan berendezett női- és gyer-
mek confectio raktár.**

Dús választék.

Eredeti modellek.

Fekete és szí-
nes blous sely-
mek legujabb
kivitelben
60 krtól 4 frtig.

Alkali vétel
érfi... r mig
készlet tart
10 kr.

Fehér zsinór és
pique barchetek
óriási választékban
25-90 krig.

Francia delai-
nek **39 krtól.**
Valódi prágai
keztük **88 kr.**

Vászon fehér és
asztalneműek
elismert legelő-
nyösebb árakban

Egy hat sze-
mélyes teríték
asztalkendőkkal
1.20.

1 vég vászon
3.90-100 frtig.

Valódi rumburgi,
Irhoni és
creas vásznak,
Schroll siffonok
nagy választék-
ban.

Mennyasszonyi
kelengyék-
r... mek kivitelben
készítünk
5000 frtig.

Wallerstein Fülöp Fiai

Fiók üzlet:
Debreczen.

Nagyvárad, Bemer-ter.

Fiók üzlet:
Kisvárdá.

ÉRTESETÉS

a közeledő idényre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra
kerülő

alkalmi vételekről,

melynek szíves megtekintésére tisztelettel meghívjuk a n. é. vásárló közönséget.

Szolid szabott árak. ———
Túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.

Dús választék.

388

Eredeti modellek.

Óriási választék
angol női divat
kelmékben gyö-
nyörű kivitelben

Francia gyapju
flanelok, blous
és pongvólaakkal

Férfi ingek leg-
jutányosabb
árakban, közel
20 kr.

Csödtömegekből
vásárolt minden-
nemű férfi szöve-
tek rendkívül
előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny
ágyterítők, flanel
takarók a leg-
nagyobb választék-
ban.

Futó szőnyegek
18 krtól
3 frt 50 krig.

Ebédli szőnye-
gek **2 frttól**
200 frtig.